

# ŠKOFIJSKI LIST

102.

## Motu proprio, quo quaedam statuuntur leges ad Modernismi periculum propulsandum.

(Acta Apostolicae Sedis, II., pg. 655 ss.)

Sacrorum antistitum neminem latere arbitramur, vaferrimum hominum genus, modernistas, persona quam induerant illis detracta per encyclicas Litteras Pascendi dominici gregis,<sup>1</sup> consilia pacis in Ecclesia turbandae non abiecisse. Haud enim intermiserunt novos aucupari et in clandestinum foedus ascire socios, cum iisque in christianae reipublicae venas opinionum suarum virus inserere, editis libris commentariisque suppresso aut mentito scriptorum nomine. Haec audaciae maturitas, per quam tantus Nobis inustus est dolor, si perlectis iterum memoratis Litteris Nostris, consideretur attentius, facile apparebit, eius moris homines haud alios esse quam quos ibi descripsimus, adversarios eo magis timendos, quo propiores; ministerio suo abutentes ut venenatam hamis escam imponant ad intercipiendos incautos, doctrinae speciem circumferentes, in qua errorum omnium summa continetur.

Hac lue diffluente per agri Domini partem, unde laetiores essent exspectandi fructus, quum omnium Antistitum est in catholicae fidei defensione laborare, summâque diligentia cavere, ne integritas divini depositi quidquam detrimenti capiat, tum ad Nos maxime pertinet Christi Servatoris imperata facere, qui Petro, cuius principatum, licet indigni, obtinemus, dixit: Confirma fratres tuos. Hac nempe de causa, hoc est, ut in praesenti dimicatione subeunda confirmetur bonorum animi, opportunum duximus memorati Nostri documentum sententias et praescripta referre hisce verbis expressa:

„Vos oramus et obsecramus, ne in re tam gravi vigilantiam, diligentiam, fortitudinem vestram desiderari vel minimum patiamini. Quod vero a vobis petimus et expectamus id ipsum et petimus aequè et expecta-

mus a ceteris animarum pastoribus, ab educatoribus et magistris sacrae iuventutis, imprimis autem a summis religiosarum familiarum magistris.

I. Ad studia quod attinet, volumus probeque mandamus ut philosophia scholastica studiorum sacrorum fundamentum ponatur. — Utique, si quid a doctoribus scholasticis vel nimia subtilitate quaesitum, vel parum considerate traditum; si quid cum exploratis posterioris aevi doctrinis minus cohaerens, vel denique quoquo modo non probabile; id nullo pacto in animo est aetati nostrae ad imitandum proponi.<sup>1</sup> Quod rei caput est philosophiam scholasticam quum sequendam praescribimus, eam praecipue intelligimus quae a sancto Thoma Aquinate est tradita: de qua quidquid a Decessore Nostro sancitum est, id omne vigere volumus, et qua sit opus instauramus et confirmamus, stricteque ab universis servari iubemus. Episcoporum erit, sicubi in Seminariis neglecta haec fuerint, ea ut in posterum custodiantur urgere atque exigere. Eadem religiosorum Ordinum moderatoribus praecipimus. Magistros autem monemus ut rite hoc teneant, Aquinatem vel parum deserere, praesertim in re metaphysica, non sine magno detrimento esse. Parvus error in principio, sic verbis ipsius Aquinatis licet uti, est magnus in fine.<sup>2</sup>

Hoc ita posito philosophiae fundamento, theologicum aedificium extruatur diligentissime. — Theologiae studium, Venerabiles Fratres, quanta potestis ope provehite, ut clerici e seminariis egredientes praeclara illius existimatione magnoque amore imbuantur, illudque semper pro deliciis habeant. Nam in magna et multiplici disciplinarum copia quae menti veritatis cupidae obiicitur, neminem latet sacram Theologiam

<sup>1</sup> Dat. d. VIII septembr, MCMVII.

<sup>1</sup> Leo XIII, Encycl. „Aeterni Patris“.

<sup>2</sup> De Ente et Essentia, proëm.

ita principem sibi locum vindicare, ut vetus sapientum effatum sit, ceteris scientiis et artibus officium incumbere, ut ei inserviant ac velut ancillarum more famulentur.<sup>1</sup> — Addimus heic, eos etiam Nobis laude dignos videri, qui, incolumi reverentia erga Traditionem et Patres at ecclesiasticum magisterium, sapienti iudicio catholicisque usi normis (quod non aequè omnibus accidit) theologiam positivam, mutuato ab historia lumine, collustrare studeant. Maior profecto quam antehac positivae theologiae ratio est habenda: id tamen sic fiat, ut nihil scholastica detrimenti capiat, iique reprehendantur utpote qui modernistarum rem gerunt, quicumque positivam sic extollunt ut scholasticam theologiam despiciere videantur.

De profanis vero disciplinis satis sit revocare quae Decessor Noster sapientissime dixit: In rerum etiam naturalium consideratione strenue adlaboretis: quo in genere nostrorum temporum ingeniose inventa et utiliter ausa, sicut iure admirantur aequales, sic posterius perpetua commendatione et laude celebrabunt.<sup>2</sup> Id tamen nullo sacrorum studiorum damno, quod idem Decessor Noster gravissimis hisce verbis monuit: Quorum causam errorum, si quis diligentius investigaverit, in eo potissimum sitam esse intelliget, quod nostris hisce temporibus, quanto rerum naturalium studia vehementius fervent, tanto magis severiores altioresque disciplinae defloruerint: quaedam enim fere in oblivione hominum conticescunt; quaedam remisse leviterque tractantur, et quod indignius est, splendore pristinae dignitatis deleta, pravitate sententiarum et immanibus opinionum portentis inficiuntur.<sup>3</sup> Ad hanc igitur legem naturalium disciplinarum studia in sacris seminariis temperari volumus.

II. His omnibus praeceptionibus tum Nostris tum Decessoris Nostri oculos adiici oportet, quum de Seminariorum vel Universitatum catholicarum moderatoribus et magistris eligendis agendum erit. Quicumque modo quopiam modernismo imbuti fuerint, ii, nullo habito rei cuiusvis respectu, tum a regendi tum a docendi munere arceantur, eo si iam funguntur, removeantur: item qui modernismo clam aperte favent, aut modernistas laudando eorumque culpam excusando, aut Scholasticam et Patres et Magisterium ecclesiasticum carpando, aut ecclesiasticae potestati, in quocumque ea demum sit, obedientiam detrectando: item qui in historica re, vel archeologica, vel biblica nova student: item qui sacras negligunt disciplinas, aut profanas antepone videntur. — Hoc in negotio, Venerabiles Fratres, praesertim in magistrorum delectu, nimia nunquam erit animadversio et constantia; ad doctorum

enim exemplum plerumque componuntur discipuli Quare, officii conscientia freti, prudenter hac in re et fortiter agitate.

Pari vigilantia et severitate ii sunt cognoscendi ac deligendi, qui sacris initiari postulent. Procul, procul esto a sacro ordine novitatum amor; superbos et contumaces animos odit Deus! — Theologiae laurea nullus in posterum donetur, qui statum curriculum in scholastica philosophia antea non elaboraverit. Quod si donetur, inaniter donatus esto. — Quae de celebrandis Universitatibus Sacrum Consilium Episcoporum et Religiosorum negotiis praepositum clericis Italiae tum saecularibus tum regularibus praecipit anno MDCCCXCVI; ea ad nationes omnes posthac pertinere decernimus. — Clerici et sacerdotes qui catholicae cuipiam Universitati vel Instituto item catholico nomen dederint, disciplinas, de quibus magisteria in his fuerint, in civili Universitate ne ediscant. Sicubi id permissum, in posterum ut ne fiat edicimus. — Episcopi, qui huiusmodi Universitatibus vel Institutis moderandis praesunt, curent diligentissime ut quae hactenus imperavimus, ea constanter serventur.

III. Episcoporum pariter officium est modernistarum scripta quaeve modernismum olent provehuntque, si in lucem edita, ne legantur cavere; si nondum edita, ne edantur prohibere. — Item libri omnes, ephemerides, commentaria quaevis huius generis neve adolescentibus in seminariis neve auditoribus in Universitatibus permittantur: non enim minus haec nocitura, quam quae contra mores conscripta; immo etiam magis, quod christianae vitae initia vitiant. — Nec secus iudicandum est de quorundam catholicorum scriptionibus, hominum ceteroqui non malae mentis, sed qui theologicae disciplinae expertes ac recentiori philosophia imbuti, hanc cum fide componere nituntur et ad fidei, ut inquirunt, utilitates transferre. Hae, quia nullo metu versantur ob auctorum nomen bonamque existimationem, plus periculi afferunt ut sensim ad modernismum quis vergat.

Generatim vero, Venerabiles Fratres, ut in re tam gravi praecipiamus, quicumque in vestra uniuscuiusque dioecesi prostant libri ad legendum perniciosi, ii ut exulent fortiter contendite, solemnem etiam interdictionem usi. Etsi enim Apostolica Sedes ad huiusmodi scripta e medio tollenda omnem operam impendat; adeo tamen iam numero crevere, ut vix notandis omnibus pares sint vires. Ex quo fit, ut serior quandoque pareatur medicina, quum per longiores moras malum invaluit. Volumus igitur ut sacrorum Antistites: omni metu abiecto, prudentia carnis deposita, malorum clamoribus posthabitis, suaviter quidem sed constanter suas quisque partes suscipiant; memores quae Leo XIII in Constitutione apostolica Officiorum ac munerum<sup>1</sup>

<sup>1</sup> Leo XIII, Litt. ap., X dec. MDCCCLXXXIX.

<sup>2</sup> Alloc., „Pergratus Nobis“ ad scientiar. cultores, VII martii MDCCCLXXX.

<sup>3</sup> Alloc., ut supra.

<sup>1</sup> XXV ian. MDCCCXCVII.

praescribat: Ordinarii, etiam tamquam Delegati Sedis Apostolicae, libros aliaque scripta noxia in sua dioecesi edita vel diffusa proscribere et e manibus fidelium auferre studeant. Ius quidem his verbis tribuitur sed etiam officium mandatur. Nec quisquam hoc munus officii implevisse autemet, si unum alterumve librum ad Nos detulerit, dum alii bene multi dividi passim ac pervulgari sinuntur. — Nihil autem vos teneat, Venerabiles Fratres, quod forte libri alicuius auctor ea sit alibi facultate donatus, quam vulgo Imprimatur appellant: tum quia simulata esse possit, tum quia vel negligentius data vel benignitate nimia nimiae fiducia de auctore concepta, quod forte postremum in Religiosorum ordinibus aliquando evenit. Accedit quod, sicut non idem omnibus convenit cibus, ita libri qui altero in loco sint innocentes, nocentes in altero ob rerum complexus esse queunt. Si igitur Episcopus, audita prudentum sententia, horum etiam librorum aliquem in sua dioecesi notandum censuerit, potestatem ultro facimus immo et officium mandamus. Res utique decenter fiat, prohibitionem, si sufficiat, ad clerum unum coërcendo, integro tamen bibliopolarum catholicorum officio libros ab Episcopo notatos minime venales habendi. — Et quoniam de his sermo incidit vigilent Episcopi ne, lucri cupiditate, malam librarii mercetur mercem: certe in aliquorum indicibus modernistarum libri abunde nec parva cum laude proponuntur. Hos, si obedientiam detrectent, Episcopi, monitione praemissa, bibliopolarum catholicorum titulo privare ne dubitent; item potioreque iure si episcopales audiant: qui vero pontificio titulo ornantur, eos ad Sedem Apostolicam deferant. — Universis demum in memoriam revocamus, quae memorata apostolica Constitutio Officiorum habet, articulo XXVI: Omnes, qui facultatem apostolicam consecuti sunt legendi et retinendi libros prohibitos, nequeunt ideo legere et retinere libros quoslibet aut ephemerides ab Ordinariis locorum proscriptas, nisi eis in apostolico indulto expressa facta fuerit potestas legendi ac retinendi libros a quibuscumque damnatos.

IV. Nec tamen pravorum librorum satis est lectionem impedire ac venditionem; editionem etiam prohiberi oportet. Ideo edendi facultatem Episcopi severitate summa impertiant. — Quoniam vero magno numero ea sunt ex Constitutione Officiorum, quae Ordinarii permissionem ut edantur postulent, nec ipse per se Episcopus praecognoscere universa potest; in quibusdam dioecesibus ad cognitionem faciendam censores ex officio sufficienti numero destinantur. Huiusmodi censorum institutum laudamus quam maxime: illudque ut ad omnes dioeceses propagetur non hortamur modo sed omnino praescribimus. In universis igitur curiis episcopalibus censores ex officio adsint, qui edenda cognoscant: hi autem e gemino

clero eligantur, aetate, eruditione, prudentia commendati, quique in doctrinis probandis improbandisque medio tutoque itinere eant. Ad illos scriptorum cognitio deferatur, quae ex articulis XLI et XLII memoratae Constitutionis praevio subsunt examini. Censor sententiam scripto dabit. Ea si faverit, Episcopus potestatem edendi faciet per verbum Imprimatur, cui tamen proponetur formula Nihil obstat, adscripto censoris nomine. — In Curia romana, non secus ac in ceteris omnibus, censores ex officio instituuntur. Eos, audito prius Cardinali in Urbe Pontificis Vicario, tum vero annuente ac probante ipso Pontifice Maximo, Magister sacri Palatii apostolici designabit. Huius erit ad scripta singula cognoscenda censorem destinare. Editionis facultas ab eodem Magistro dabitur necnon a Cardinali Vicario Pontificis vel Antistite eius vices gerente, praemissa, prout supra diximus, approbationis formula adiectoque nomine censoris. — Extraordinariis tantum in adiunctis ac perquam raro, prudenti Episcopi arbitrio, censoris mentio intermittere poterit. — Auctoribus censoris nomen patebit nunquam, antequam hic faventem sententiam ediderit: ne quid molestiae censori exhibeatur vel dum scripta cognoscit, vel si editionem non probarit. — Censores e religiosorum familiis nunquam eligantur, nisi prius moderatoris provinciae secreto sententia audiatur: is autem de eligendi moribus, scientia et doctrinae integritate pro officii conscientia testabitur. — Religiosorum moderatores de gravissimo officio monemus numquam sinendi aliquid a suis subditis typis edi, nisi prius ipsorum et Ordinarii facultas intercesserit. — Postremum edicimus et declaramus, censoris titulum, quo quis ornatur, nihil valere prorsus nec unquam posse afferi ad privatas eiusdem opiniones firmandas.

His universe dictis, nominatim servari diligentius praecipimus, quae articulo XLII Constitutionis Officiorum in haec verba edicuntur: Viri e clero saeculari prohibentur quominus, absque praevia Ordinariorum venia, diaria vel folia periodica moderanda suscipiant. Qua si qui venia perniciose utantur, eâ, moniti primum, priventur. — Ad sacerdotes quod attinet, qui correspondentium vel collaboratorum nomine vulgo veniunt, quoniam frequentius evenit eos in ephemeridibus vel commentariis scripta edere modernismi labe infecta; videant Episcopi ne quid hi, contra quam siverint, moliantur, datamque potestatem, si oportet retractent. Idipsum ut religiosorum moderatores praestent gravissime admonemus: qui si negligentius agant, Ordinarii auctoritate Pontificis Maximi provideant. — Ephemerides et commentaria, quae a catholicis scribuntur, quoad fieri possit, censorem designatum habeant. Huius officium erit folia singula vel libellos, postquam sint edita, integre attenteque perlegere: si quid dictum periculose fuerit, id in sequenti folio vel

libello corrigendum iniungat. Eadem porro Episcopis facultas esto, etsi censor forte faverit.

V. Congressus publicosque coetus iam supra memoravimus, utpote in quibus suas modernistae opiniones tueri palam ac propagare student. — Sacerdotum conventus Episcopi in posterum haberi ne siverint, nisi rarissime. Quod si siverint, ea tantum lege sinent, ut nulla fiat rerum tractatio quae ad Episcopos Sedemve Apostolicam pertinent; ut nihil proponatur vel postuletur, quod sacrae potestatis occupationem inferat; ut quidquid modernismum sapit quidquid presbyterianismum vel laicismum, de eo penitus sermo conticescat. — Coetibus eiusmodi, quos singulatim, scripto, aptaque tempestate permitti oportet, nullus ex alia dioecesi sacerdos intersit, nisi litteris sui Episcopi commendatus. — Omnibus autem sacerdotibus animo ne excidant, quae Leo XIII gravissime commendavit: Sancta sit apud sacerdotes Antistitum suorum auctoritas: pro certo habeant sacerdotale munus nisi sub magisterio Episcoporum exercentur, neque sanctum, nec satis utile, neque honestum futurum.<sup>1</sup>

VI. Sed enim, Venerabiles Fratres, quid iuverit iussa a Nobis praeceptionesque dari, si non haec rite constanterque servantur? Id ut feliciter pro votis cedat, visum est ad universas dioeceses proferre, quod Umbrorum Episcopi,<sup>2</sup> ante annos plures, pro suis prudentissime decreverunt. Ad errores, sic illi, iam diffusos expellendos atque ad impediendum quominus ulterius divulgentur, aut adhuc extent impietatis magistri per quos perniciosi perpetuentur effectus, qui ex illa divulgatione manarunt; sacer Conventus, sancti Caroli Borromaei vestigiis inhaerens, institui in unaquaque dioecesi decernit probatorum utriusque cleri consilium, cuius sit pervigilare an et quibus artibus novi errores serpent atque Episcopum de hisce docere, ut collatis consiliis remedia capiat, quibus id mali ipso suo initio extingui possit, ne ad animarum perniciem magis magisque diffundatur, vel quod peius est in dies confirmetur et crescat. — Tale igitur consilium, quod a vigilantia dici placet, in singulis dioecesibus institui quamprimum decernimus. Viri, qui in illud adsciscantur, eo fere modo cooptabuntur, quo supra de censoribus statuimus. Altero quoque mense statoque die cum Episcopo convenient: quae tractarint decreverint, ea arcani lege custodiunt. Officii munere haec sibi demandata habeant. Modernismi indicia ac vestigia tam in libris quam in magisteriis pervestigant vigilantiter, pro cleri iuventaeque incolumitate, prudenter sed prompte et efficaciter praescribant. — Vocum novitatem caveant, meminerintque Leonis XIII monita: Probari non posse

in catholicorum scriptis eam dicendi rationem quae, pravae novitati studens, pietatem fidelium ridere videatur, loquaturque novum christianae vitae ordinem, novas Ecclesiae praeceptiones, nova moderni animi desideria, novam socialem cleri vocationem, novam christianam humanitatem, aliaque id genus multa.<sup>1</sup> Haec in libris praelectionibusque ne patiantur. — Libros ne negligant, in quibus pia cuiusque loci traditiones aut sacrae Reliquiae tractantur. Neu sinant eiusmodi quaestiones agitari in ephemeridibus vel in comentariis fovendae pietati destinatis, nec verbis ludibrium aut despectum sapientibus, nec stabilibus sententiis, praesertim, ut fere accidit, si quae affirmantur probabilitatis fines non excedunt vel praedudicatis nituntur opinionibus. — De sacris Reliquiis haec teneantur. Si Episcopi, qui uni in hac re possunt, certo norint Reliquiam esse subditiendam, fidelium cultu removeant. Si Reliquiae cuiuspiam auctoritates, ob civiles forte perturbationes vel alio quocumque casu, interierint; ne publice ea proponatur nisi rite ab Episcopo recognita. Praescriptionis argumentum vel fundatae praesumptionis tunc tantum valebit, si cultus antiquitate commendetur, nimirum pro decreto, anno MDCCCXCVI a sacro Consilio indulgentiis sacrisque Reliquiis cognoscendis edito, quo edicitur: Reliquias antiquas conservandas esse in ea veneratione in qua hactenus fuerunt, nisi in casu particulari certa adsint argumenta eas falsas vel supposititias esse. — Quum autem de piis traditionibus iudicium fuerit illud meminisse oportet: Ecclesiam tanta in hac re uti prudentia, ut traditiones eiusmodi ne scripto narrari permittat nisi cautione multa adhibita praemissaque declaratione ab Urbano VIII sancita; quod etsi rite fiat, non tamen facti veritatem adserit, sed, nisi humana ad credendum argumenta desint, credi modo non prohibet. Sic plane sacrum Consilium legitimis ritibus tuendis, abhinc annis triginta, edicebat: Eiusmodi apparitiones seu revelationes neque approbatas neque damnatas ab Apostolica Sede fuisse, sed tantum permissas tamquam pie credendas fide solum humana, iuxta traditionem quam ferunt, idoneis etiam testimoniis ac monumentis confirmatam.<sup>2</sup> Hoc qui teneat, metu omni vacabit. Nam Apparitionis cuiusvis religio, prout factum ipsum spectat et relativa dicitur, conditionem semper habet implicitam de veritate facti: prout vero absoluta est, semper in veritate nititur, fertur enim in personas ipsas Sanctorum qui honorantur. Similiter de Reliquiis affirmandum. — Illud demum Consilio vigilantiae demandamus, ut ad socialia instituta itemque ad scripta quaevis de re sociali assidue ac diligenter adiciant oculos, ne quid in illis modernismi lateat, sed Romanorum Pontificum praeceptionibus respondeant.

<sup>1</sup> Litt. Encycl. „Nobilissima“, VIII februarii MDCCCLXXXIV,

<sup>2</sup> Act. Consess. Epp. Umbriae, novembri MDCCCXLIX. tit. II, art. 6.

<sup>1</sup> Instruct. S. C. NN. EE. EE., XXVII ian. MCMII.

<sup>2</sup> Decr. II maii MDCCCLXXVII.

VII. Haec quae praecepimus ne forte oblivioni dentur, volumus et mandamus ut singularum dioecesium Episcopi, anno exacto ab editione praesentium litterarum, postea vero tertio quoque anno, diligenti ac iurata enarratione referant ad Sedem Apostolicam de his quae hac Nostra Epistola decernuntur, itemque de doctrinis quae in clero vigent, praesertim autem in Seminariis ceterisque catholicis Institutis, iis non exceptis quae Ordinarii auctoritati non subsunt. Idipsum Moderatoribus generalibus ordinum religiosorum pro suis alumnis iniungimus.“

His, quae plane confirmamus omnia sub poena temeratae conscientiae adversus eos, qui dicto audientes esse renuerint, peculiaribus quaedam adiicimus, quae ad sacrorum alumnos in Seminariis degentes et ad instituti religiosi tirones referuntur. — In Seminariis quidem oportet partes omnes institutionis eo tandem aliquando conspirent ut dignus tali nomine formetur sacerdos. Nec enim existimare licet, eiusmodi contubernia studiis dumtaxat aut pietati patere. Utrâque re institutio tota coalescit, suntque ipsa tamquam palaestrae ad sacram Christi militiam diuturna praeparatione fingendam. Ex iis igitur ut acies optime instructa prodeat, omnino sunt duae res necessariae, doctrina ad cultum mentis, virtus ad perfectionem animi. Altera postulat ut alumna sacrorum iuventus iis artibus apprime erudiatur quae cum studiis rerum divinarum arctiorem habent cognationem; altera singularem exigit virtutis constantiaeque praestantiam. Videant ergo moderatores disciplinae ac pietatis, quam de se quisque spem iniciant alumni, introspiciantque singulorum quae sit indoles; utrum suo ingenio plus aequo indulgeant, aut spiritus profanos videantur sumere, sintne ad parendum dociles, in pietatem prони, de se non alte sentientes, disciplinae retinentes; rectone sibi fine proposito, an humanis ducti rationibus ad sacerdotii dignitatem contendant; utrum denique convenienti vitae sanctimonia doctrinaque polleant; aut certe, si quid horum desit, sincero promptoque animo contentur acquirere. Nec nimium difficultatis habet investigatio; siquidem virtutum, quas diximus, defectum cito produnt et religionis officia ficto animo persoluta et servata metus causâ, non conscientiae voce, disciplina. Quam qui servili timore retineat, aut animi levitate contemptive frangat, is a spe sacerdotii sancte fungendi abest quam longissime. Haud enim facile creditur, domesticae disciplinae contemptorem a publicis Ecclesiae legibus minime discessurum. Hoc animo comparatum si quem deprehenderit sacri ephebe-moderator, et si semel iterumque praemonitum, experimento facto per annum, intellexerit a consuetudine sua non recedere, eum sic expellat, ut neque a se neque ab ullo episcopo sit in posterum recipiendus.

Duo igitur haec ad promovendos clericos omnino requirantur, innocentia vitae cum doctrinae sanitate coniuncta: Neve illud praetereat, praecepta ac monita, quibus episcopi sacris ordinibus initiandos compellant, non minus ad hos quam ad candidatos esse conversa, prout ubi dicitur: „Providendum, ut caelestis sapientia, probi mores et diuturna iustitiae observatio ad id electos commendet . . . Sint probi et maturi in scientia simul et opere . . . eluceat in eis tctius forma iustitiae.“

Ac de vitae quidem probitate satis dictum esset, si haec a doctrina et opinionibus, quas quisque sibi tuendas assumpserit, posset facili negotio seiungi. Sed, ut est in proverbiorum libro: Doctrina sua noscetur vir;<sup>1</sup> utque docet Apostolus: Qui . . . non permanet in doctrina Christi, Deum non habet.<sup>2</sup> Quantum operae vero dandum sit addiscendis rebus multis equidem et variis, vel ipsa huius aetatis conditio docet, nihil gloriosius efferentis quam lucem progredientis humanitatis. Quotquot igitur sunt ex ordine cleri si convenienter temporibus velint in suis versari muneribus si cum fructu exhortari in doctrina sana, et eos, qui contradicunt, arguere;<sup>3</sup> si opes ingenii in Ecclesiae utilitatem transferre, oportet cognitionem rerum assequantur, eamque minime vulgarem, et ad excellentiam doctrinae propius accedant. Luctandum est enim cum hostibus non imperitis, quid ad elegantiam studiorum scientiam saepe dolis consutam adiugunt, quorum speciosae vibrantesque sententiae magno verborum cursu sonituque feruntur, ut in iis videatur quasi quid peregrinum instrepere. Quapropter expedienda mature sunt arma, hoc est, opima doctrinae seges comparanda omnibus, quicumque sanctissimis perarduisque muneribus in umbratili vita se accingunt.

Verum, quia vita hominis iis est circumscripta limitibus ut ex uberrimo cognoscendarum rerum fonte vix detur aliquid summis labiis attingere, discendi quoque temperandus est ardor et retinenda Pauli sententia: non plus sapere quam oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem.<sup>4</sup> Quare, quum clericis multa iam satis eaque gravia sint imposita studia, sive quae pertinent ad sacras litteras, ad Fidei capita, ad mores, ad scientiam pietatis et officiorum, quam asceticam vocant, sive quae ad historiam Ecclesiae, ad ius canonicum, ad sacram eloquentiam referuntur, ne iuvenes aliis quaestionibus consecrandis tempus terant et a studio praecipuo distrahantur, omnino vetamus diaria quaevis aut commentaria, quantumvis optima, ab iisdem legi, onerata moderatorum conscientia, qui ne id accidat religiose non caverint.

<sup>1</sup> Prov. XII, VIII.

<sup>2</sup> II Ioan. 9.

<sup>3</sup> Tit. I, 9.

<sup>4</sup> Rom. XII, 3.

Ut autem suspicio segregetur omnis clanculum se inferentis modernismi, non solum omnino servari volumus quae sub numero secundo superius praescripta sunt, sed praeterea praecipimus ut singuli doctores, ante auspicandas ineunte anno praelectiones, Antistiti suo textum exhibeant, quem sibi quisque in docendo proposuerit, vel tractandas quaestiones, sive theses; deinde ut per annum ipsum exploretur sua cuiusque magisterii ratio; quae si videatur a sana doctrina discedere, causa erit quamobrem doctor illico amoveatur. Denique, ut, praeter fidei professionem, iusurandum det Antistiti suo secundum adiectam infra formulam, et subscripto nomine.

Iusurandum hoc, praemissa Fidei professione per formulam a sa. me. Decessore Nostro Pio IV praescriptam, cum adiectis definitionibus Concilii Vaticani, suo antistiti item dabunt:

I. Clerici maioribus ordinibus initiandi; quorum singulis antea tradatur exemplar tum professionis fidei, tum formulae edendi iurisiurandi ut eas accurate praenoscant, adiecta violati iurisiurandi, ut infra sanctione.

II. Sacerdotes confessionibus excipiendis destinati et sacri concionatores, antequam facultate donentur ea munia exercendi.

III. Parochi, Canonici, Beneficarii ante ineundam beneficij possessionem.

IV. Officiales in curiis episcopalibus et ecclesiasticis tribunalibus, haud exceptis Vicario generali et iudicibus.

V. Adlecti concionibus habendis per quadragesimae tempus.

VI. Officiales omnes in Romanis Congregationibus vel tribunalibus coram Cardinali Praefecto vel Secretario eiusdem sive Congregationis sive tribunalis.

VII. Religiosarum familiarum Congregationumque Moderatores et Doctores antequam ineant officium.

Professionis fidei, quam diximus, editique iurisiurandi documenta, peculiaribus in tabulis penes Curias episcopales adserventur, itemque penes Romanarum Congregationum sua quaeque officia. Si quis autem, quod Deus avertat, iusurandum violare ausus fuerit, ad Sancti Officii tribunal illico deferatur.

### **Iurisiurandi Formula.**

„Ego . . . firmiter amplector ac recipio omnia et singula, quae ab inerranti Ecclesiae magisterio definita, adserta ac declarata sunt, praesertim ea doctrinae capita, quae huius temporis erroribus directo adversantur. Ac primum quidem Deum, rerum omnium principium et finem, naturali rationis lumine per ea quae facta sunt, hoc est per visibilia creationis opera, tamquam causam per effectus, certo cognosci, adeoque demonstrari etiam posse, profiteor. Secundo, externa revelationis argumenta, hoc est facta divina, in primisque

miracula et prophetias admitto et agnosco tamquam signa certissima divinitus ortae christianae Religionis, eademque taneo aetatum omnium atque hominum, etiam huius temporis, intelligentiae esse maxime accommodata. Tertio: Firma pariter fide credo, Ecclesiam, verbi revelati custodem et magistram, per ipsum verum atque historicum Christum, quum apud nos degeret, proxime ac directo institutam, eandemque super Petrum, apostolicae hierarchiae principem eiusque in aevum successores aedificatam. Quarto: Fidei doctrinam ab Apostolis per orthodoxos Patres eodem sensu eademque semper sententia ad nos usque transmissam, sincere recipio, ideoque prorsus reiicio haereticum commentum evolutionis dogmatum, ab uno in alium sensum transeuntium, diversum ab eo, quem prius habuit Ecclesia; pariterque damno errorem omnem, quo divino deposito, Christi Sponsae tradito ab Eaque fideliter custodiendo, sufficitur philosophicum inventum, vel creatio humanae conscientiae, hominum conatu sensim efformatae et in posterum indefinito progressu perficiendae. Quinto: certissime teneo ac sincere profiteor, Fidem non esse coecum sensum religionis e latebris subconscientiae erumpentem, sub pressione cordis et inflexionis voluntatis moraliter informatae, sed verum assensum intellectus veritati extrinsecus acceptae ex auditu, quo nempe, quae a Deo personali, creatore ac domino nostro dicta, testata et revelata sunt, vera esse credimus, propter Dei auctoritatem summe veracis.

Me etiam, qua par est, reverentia, subiicio totoque animo adhaereo damnationibus, declarationibus, praescriptis omnibus, quae in Encyclicis litteris „Pascendi“ et in Decreto „Lamentabili“ continentur, praesertim circa eam quam historiam dogmatum vocant. — Idem reprobam errorem affirmantium, propositam ab Ecclesia fidem posse historiae repugnare, et catholica dogmata, quo sensu nunc intelliguntur, cum verioribus christianae religionis originibus componi non posse. — Damno quoque ac reiicio eorum sententiam, qui dicunt, christianum hominem eruditorem induere personam duplicem, aliam credentis, aliam historici, quasi liceret historico ea retinere quae credentis fidei contradicant, aut praemissas adstruere, ex quibus consequatur dogmata esse aut falsa aut dubia, modo haec directo non denegentur. — Reprobam pariter eam Scripturae Sanctae diiudicandae atque interpretandae rationem, quae, Ecclesiae traditione, analogia Fidei, et Apostolicae Sedis normis posthabitis, rationalistarum commentis inhaeret et critice textus velut unicam supremamque regulam, haud minus licenter quam temere amplectitur. Sententiam praeterea illorum reiicio qui tenent, doctori disciplinae historicae theologicae tradendae, aut iis de rebus scribenti seponendam prius esse opinionem ante conceptam sive de supernaturali ori-

gine catholicae traditionis, sive de promissa divinitus ope at perennem conservationem uniuscuiusque revelati veri; deinde scripta Patrum singulorum interpretanda solis scientiae principiis, sacra qualibet auctoritate seclusa eaque iudicii libertate, qua profana quaevis monumenta solent investigari. — In universum denique me alienissimum ab errore profiteor, quo modernistae tenent in sacra traditione nihil inesse divini; aut, quod longe deterius, pantheistico sensu illud admittunt; ita ut nihil iam restet nisi nudum factum et simplex, communibus historiae factis aequandum; hominum nempe sua industria, solertia, ingenio scholam a Christo eiusque apostolis inchoatam per subsequentes aetates continuantium. Proinde fidem Patrum firmissime retineo et ad extremum vitae spiritum retinebo, de charismate veritatis certo, quod est, fuit eritque in semper episcopatus ab Apostolis successione;<sup>1</sup> non ut id teneatur quod melius et aptius videri possit secundum suam cuiusque aetatis culturam, sed ut nunquam aliter credatur, nunquam aliter intelligatur absoluta et immutabilis veritas ab initio per Apostolos praedicata.<sup>2</sup>

Haec omnia spondeo me fideliter, integre sincereque servaturum et inviolabiliter custoditurum, nusquam ab iis sive in docendo sive quomodolibet verbis scriptisque deflectendo. Sic spondeo, sic iuro, sic me Deus etc.“

### De Sacra Praedicatione.

Quandoquidem praeterea diuturna observatione sit cognitum Nobis, episcoporum curis ut annuntietur divinum Verbum pares non respondere fructus, idque, non tam audientium desidia, quam oratorum iactantiae tribuendum putemus, qui hominis verbum exhibent magis quam Dei, opportunum censuimus, latine versum evulgare atque Ordinariis commendare documentum, iussu Decessoris Nostri fel. rec. Leonis XIII. a Sacra Congregatione episcoporum et regularium editum die XXXI. mensis Iulii anno MDCCCXCIV et ad Ordinarios Italiae atque ad religiosarum Familiarum Congregationumque moderatores transmissum.

1. „Et in primis quod ad ea pertinet virtutum ornamenta quibus sacri oratores emineant potissimum oportet, caveant ipsi Ordinarii ac religiosarum familiarum Moderatores ne unquam sanctum hoc et salutare divini verbi ministerium iis credant qui nec pietate in Deum nec in Christum Filium eius Dominum nostrum caritate ornentur ac redundant. Ista enim si in catholicae doctrinae praeconibus desiderentur animi dotes, quavis tandem ii polleant dicendi facultate, aliud nihil profecto praestabunt quam aes sonans, aut cymbalum tinniens;<sup>3</sup> neque unquam id ipsis suppetet a quo evangelicae

praedicationis vis omnis ac virtus derivatur, studium videlicet divinae gloriae aeternaeque animorum salutis. Quae quidem oratoribus sacris apprime necessaria pietas, eluceat oportet etiam in externa vitae eorundem ratione: ne sermone celebratis praeceptis institutisque christianis disserentium mores refragentur: neve iidem opere destruant quod aedificant verbo. Ne quid praeterea profani pietas eiusmodi redoleat: verum ea sit praedita gravitate, ut probet eos esse revera ministros Christi, et dispensatores mysteriorum Dei.<sup>1</sup> Secus enim, ut scite animadvertit Angelicus, si doctrina est bona et praedicator malus, ipse est occasio blasphemiae doctrinae Dei.<sup>2</sup> — At vero pietati ceterisque christianis virtutibus comes ne desit scientia: quum et per se pateat, et diuturna experientia comprobetur, nec sapiens, nec compositum, nec frugiferum dicendi genus posse ab iis afferri, qui doctrina, praesertim sacra, non affluant, quique ingenita quadam freti celeritate verborum, suggestum temere adscendunt ac ferme imparati. Hi profecto aerem verberant, et inscii divina eloquia contemptui obiciunt ac derisioni; plane digni quibus aptetur divina illa sententia: Quia tu scientiam repulisti, repellam te, ne sacerdotio fungaris mihi.“<sup>3</sup>

2. „Igitur episcopi et religiosarum familiarum antistites divini verbi ministerium ne cui sacerdoti committant, nisi ante constiterit, ipsum esse pietatis doctrinaeque copia rite instructum. Iidem sedulo advigilent ut ea tantum pertractanda sumantur, quae sacrae praedicationis sunt propria. Quae vero eiusmodi sint Christus Dominus tunc aperuit quum ait: Praedicate evangelium<sup>4</sup> . . . Docentes eos servare omnia quaecumque mandavi vobis.<sup>5</sup> Ad quae verba apte S. Thomas: Praedicatorum debent illuminare in credendis, dirigere in operandis, vitanda manifestare, et modo comminando, modo exhortando, hominibus praedicare.<sup>6</sup> Et sacrosanctum Concilium Tridentinum: Annuntiantes eis vitia quae eos declinare, et virtutes quas sectari oportet, ut poenam aeternam evadere et caelestem gloriam consequi valeant.<sup>7</sup> Quae omnia fusiore calamo persequutus f. r. Pius IX., haec scripsit: Non semetipsos, sed Christum crucifixum praedicantes, sanctissimae religionis nostrae dogmata et praecepta, iuxta catholicae Ecclesiae et Patrum doctrinam, gravi ac splendido orationis genere, populo clare aperteque annunciant; peculiarium singulorum officia accurate explicent, omnesque a flagitiis deterreant, ad pietatem inflamment, quo fideles Dei verbo salubriter relecti, vitia omnia declinent, vir-

<sup>1</sup> I. Cor. IV, 1.

<sup>2</sup> Comm. in Matth. V.

<sup>3</sup> Os. IV, 6.

<sup>4</sup> Marc. XVI, 15.

<sup>5</sup> Matth. XXVIII, 20.

<sup>6</sup> Loc. cit.

<sup>7</sup> Sess. V. cap. 2. De reform.

<sup>1</sup> Iren., 4, c. 26.

<sup>2</sup> Praeser. c. 28.

<sup>3</sup> I. Cor. XIII, 1.

tutes sectentur, atque ita aeternas poenas evadere et caelestem gloriam consequi valeant.<sup>1</sup> Ex quibus omnibus perspicuum fit, symbolum Apostolorum, divinum decalogum, Ecclesiae praecepta, Sacramenta, virtutes ac vitia, sua cuiusque conditionis officia, novissima hominis et cetera id genus aeterna vera, haec esse propria argumenta de quibus oporteat concionari.<sup>4</sup>

3. „Sed rerum talium copiam et uberrimam et gravissimam recentiores divini verbi ministri haud raro nil pensi habent; uti obsoletum quid et inane negligunt ac paene abiiciunt. Hi nimirum quum probe compertum habeant recensita rerum momenta captandae populari gratiae, cui tantum inhiant, minus esse idonea; quae sua sunt quaerentes, non quae Iesu Christi,<sup>2</sup> eadem plane seponunt; idque vel ipsis quadragesima diebus ac reliquis solemnioribus anni tempestatibus. Una vero cum rebus immutantes nomina, antiquis concionibus recens quoddam ac minus recte intellectum alloquendi sufficiunt genus, quod CONFERENCE dicunt, menti cogitationique alliciendae magis aptum quam impellendae voluntati atque instaurandis moribus. Hi profectu haud secum reputant conciones morales omnibus, conferentias vix paucis prodesse; quorum si moribus diligentius perspicuum foret per inculcatam saepe castitatem, animi demissionem, obsequium in Ecclesiae auctoritatem, hoc ipso praeiudicatas de fide opiniones exuerent lucemque veritatis promptiore animo exciperent. Quod enim complures de religione prave sentiunt maxime inter catholicas gentes, id effrenatis animi cupiditatibus potius est tribuendum, quam vitio aberrantis intelligentiae, secundum divinam sententiam: De corde exeunt cogitationes malae . . . blasphemiae.<sup>3</sup> Hinc Augustinus Psalmistae referens verba: Dixit insipiens in corde suo: non est Deus,<sup>4</sup> commentatur: in corde suo, non in mente sua.“

4. „Haec tamen non ita sunt accipienda quasi sermones id genus per se omnino sint improbandi, quum contra, si apte tractentur, perutiles possint esse aut etiam necessarii ad refellendos errores, quibus religio impetitur. Sed amovenda omnino est a suggestu pompa illa dicendi, quae in quadam rerum contemplatione magis quam in actione versatur; quae civitatem spectat propius quam religionem; quae denique specie nitet melius quam fructuum ubertate. Ea nempe omnia commentariis et academiis magis accommodata, dignitati atque amplitudini domus Dei minime congruunt. Sermones autem seu conferentiae, quae propositam habent religionis tuitionem contra hostiles impugnationes, etsi quandoque necessarii, non omnium tamen humeris apti sunt, sed validioribus. Atque ipsi

quidem oratoribus eximiis magna est adhibenda cautela, quod eiusmodi defensiones haberi non decet nisi ubi tempus aut locus aut audientium conditio eas necessario postulent, spesque adsit non fore fructu vacuas: cuius rei iudicium legitimum penes Ordinarios esse ambiget nemo. Oportet praeterea in sermonibus id genus probandi vis sacris doctrinis multo plus quam humanae sapientiae verbis innitatur, omniaque nervose dicantur ac dilucide, ne forte mentibus auditorum haereant altius impressae falsae opiniones quam opposita vera, neve obiecta magis quam responsa percellant. Ante omnia vero illud cavendum, ne talium sermonum frequentia moralium concionum dignitatem deminuat ab usuve removeat, quasi hae inferioris ordinis essent ac minoris faciendae prae pugnaci illo dicendi genere, adeoque concionatorum et auditorum vulgo relinquendae; quum contra verissimum sit conciones de moribus plerisque fidelibus esse maxime necessarias: dignitate vero contentiosis disceptationibus minime cedere; ita ut vel a praestantissimis oratoribus, coram quovis elegantiori frequentiorique coetu, saltem identidem summo cum studio essent habendae. Quod nisi fiat, multitudo fidelium cogetur audire semper loquentem de erroribus, a quibus plerique ipsorum abhorrent; nunquam de vitiis ac noxis, quibus eiusmodi auditoria prae ceteris inficiuntur.“

5. „Quod si vitiis haud vacat argumenti delectus, alia, eaque graviora etiam, quaerenda occurrunt si animum quis referat ad orationis speciem ac formam. Quae, prout egregie edisserit Aquinas, ut reapse sit, lux mundi, tria debet habere praedicator verbi divini: primum est stabilitas, ut non deviet a veritate: secundum est claritas, ut non doceat cum obscuritate: tertium est utilitas, ut quaerat Dei laudem et non suam.<sup>1</sup> At vero forma hodierna dicendi saepenumero, non modo longe abest ab illa evangelica perspicuitate ac simplicitate quae iisdem deberet esse propria, sed tota posita est in verborum anfractibus atque abditis rebus, quae communem populi captum excedunt. Dolenda sane res ac prophetae deflenda verbis: Parvuli petierunt panem, et non erat qui frangeret eis.<sup>2</sup> Sed illud etiam miserius, quod saepe his concionibus deest illa species religionis, afflatus ille christianae pietatis, illa denique vis divina ac Sancti Spiritus virtus interius loquentis et ad bonum pie permoventis animos: qua sane vi ac virtute sacris praeconibus semper essent usurpanda Apostoli verba: Sermo meus, et praedicatio mea, non in persuasibilibus humanae sapientiae verbis, sed in ostensione spiritus et virtutis.<sup>3</sup> Idem contra freti persuasibilibus humanae sapientiae verbis, vix aut ne vix quidem animum ad divina eloquia intendunt et ad

<sup>1</sup> Litt. Enc. IX. nov. MDCCCXLVI.

<sup>2</sup> Philip. II, 21.

<sup>3</sup> Matth. XV, 19.

<sup>4</sup> Psal. XIII, 1.

<sup>1</sup> Loc. cit.

<sup>2</sup> Thren. IV, 4.

<sup>3</sup> I. Cor. II, 4.



Scripturas Sanctas, quae sacrae praedicationi potiores uberioresque recludunt latices, uti diserte docebat nuper Sanctissimus Dominus Leo XIII. hisce verbis gravissimis: — „Haec propria et singularis Scripturarum virtus, a divino afflatu Spiritus Sancti profecta, ea est quae oratori sacro auctoritatem addit, apostolicam praebet dicendi libertatem, nervosam victricemque tribuit eloquentiam. Quisquis enim divini verbi spiritum et robur eloquendo refert, ille non loquitur in sermone tantum, sed et in virtute, et in Spiritu Sancto, et in plenitudine multa.<sup>1</sup> Quamobrem ii dicendi sunt praepostere improvideque facere, qui ita conciones de religione habent et praecepta divina enunciant, nihil ut fere afferant nisi humanae scientiae et prudentiae verba, suis magis argumentis quam divinis innixi. Istorum scilicet orationem, quantumvis nitentem luminibus, languescere et frigere necesse est, utpote quae igne careat sermonis Dei, eandemque longe abesse ab illa, qua divinus sermo pollet virtute: Vivus est enim sermo Dei, et efficax, et penetrabilior omni gladio ancipiti: et pertingens usque ad divisionem animae ac spiritus.<sup>2</sup> Quamquam hoc etiam prudentioribus assentiendum est, inesse in sacris Litteris mire variam et uberem magnisque dignam rebus eloquentiam; id quod Augustinus pervidit diserteque arguit,<sup>3</sup> atque res ipsa confirmat praestantissimorum in oratoribus sacris, qui nomen suum assiduae Bibliorum consuetudini piaque meditationi se praecipue debere, grati Deo affirmarunt“.<sup>4</sup>

„En igitur eloquentiae sacrae fons facile princeps, Biblia. Sed qui ad nova exempla componuntur praecones, dicendi copiam non e fonte hauriunt aquae vivae, sed abusu haud sane ferendo, se ad humanae sapientiae cisternas dissipatas convertunt, et seposita doctrinâ divinitus inspirata, vel Ecclesiae Patrum et Conciliorum, toti sunt in profanorum recentiorumque atque adeo viventium scriptorum nominibus sententiisque proferendis: quae sane sententiae saepe interpretationibus ansam praebent, aut ambiguas aut valde periculosas. — „Alterum offensionis caput iniiciunt qui ita de rebus religionis disserunt, quasi omnia caducae huius vitae emolumentis commodisque metiantur, futurae ac sempiternae pene obliti: qui fructus quidem a christiana religione illatos hominum societati praecclare persequuntur; officia vero ab iisdem servanda dissimulant; Christi Servatoris unam efferunt caritatem; iustitiam silent. Inde istius praedicationis exiguus fructus, qua audita profanus homo persuasionem secumfert, etiam non mutatis moribus se fore christianum, dum

dicat: Credo in Christum Iesum.“<sup>1</sup> — Verum, quid ipsorum interest fructus colligere? Non id sane propositum habent, sed illud maxime, ut auditorum prurientes auribus iisdem assententur; dumque templa referta videant, vacuos animos remanere patiuntur. Hac nempe de causa mentionem iniiciunt nullam de peccato, de novissimis, aliisque maximi momenti rebus, sed in eo toti sunt ut verba placentia effundant, tribunicia magis et profana eloquentia quam apostolica et sacra, ut clamores plaususque aucupentur; contra quos ita Hieronymus: Docente in Ecclesia te, non clamor populi, sed gemitus suscitetur: auditorum lacrimae laudes tuae sint.<sup>2</sup> Quo fit ut istorum conciones, quum in sacris aedibus tum extra, scenicum quandam apparatus exhibeant, omnemque speciem sanctitatis et efficaciam adimant. Hinc ab auribus populi et plurium etiam e clero migravit voluptas omnis quae a divino verbo hauritur; hinc bonis omnibus iniectae offensiones; hinc vel admodum exiguus, vel plane nullus aberrantium profectus, qui, etiamsi interdum concurrant audituri verba placentia, praesertim si magnificis illis illecti centies resonantibus humanitatis adensum, patriam, scientiam recentius invectam, postquam dicendi peritum effuso prosequuti sunt plausu, templo iidem qui antea discedunt, haud eorum absimiles, qui mirabantur, sed non convertebantur.“<sup>3</sup>

„Volens igitur haec Sacra Congregatio, ex mandato Sanctissimi Domini Nostri, tot ac tam improbandos abusus cohibere, Episcopos omnes et eos, qui religiosis Familiis institutisve ecclesiasticis praesunt tamquam supremi moderatores, compellat, ut apostolico pectore sese iisdem opponant omnique studio extirpandos curent. Memores igitur eorum, quae a SS. Concilio Tridentino praescripta sunt<sup>4</sup> — Viros idoneos ad huiusmodi praedicationis officium assumere tenentur, — in hoc negotio perquam diligenter cauteque se gerant. Si de sacerdotibus agatur suae dioecesis impense caveant Ordinarii ne unquam iidem ad id muneris admittantur, quin prius de vita et scientia et moribus probati fuerint<sup>5</sup> hoc est nisi facto periculo aut alia opportuna ratione illos idoneos esse constiterit. Si vero de sacerdotibus res sit alienae dioecesis, neminem suggestum ascendere sinant, idque solemnioribus praesertim diebus, nisi prius ex testimonio scripto proprii Ordinarii vel religiosi Antistitis constiterit eosdem bonis moribus esse praeditos eique muneris pares. Moderatores vero sui cuiusque Ordinis, Societatis vel Congregationis religiosae neminem prorsus ex propriae disciplinae alumni obire sinant con-

<sup>1</sup> I. Thes. I., 5.

<sup>2</sup> Hebr. IV, 12.

<sup>3</sup> De Doctr. christ. IV, 6, 7.

<sup>4</sup> Litt. encycl. de Studiis Script. Sacr., XVIII. novembris MDCCCXCIII.

<sup>1</sup> Card. Bausa, Archiep. Florentin., ad iuniorum clerum, 1892.

<sup>2</sup> Ad Nepotian.

<sup>3</sup> Ex Aug in Matth. XIX, 25.

<sup>4</sup> Sess. V. c. 2. De reform.

<sup>5</sup> Conc. Trid., Sess. V, c. 3, De reform.

cionatoris munus, eoque minus litterarum testimonio commendent locorum Ordinariis, nisi eiusdem perspectam habeant et morum probitatem et facultatem concionandi uti decet. Si quem vero commendatum sibi litteris oratorem exceperint ac subinde experti congoverint, eum in concionando a normis praesentium Litterarum discedere, cito in obsequium adigant. Quod si non audierit, a suggestu prohibeant, iis etiam, si opus fuerit, adhibitis canonicis poenis, quas res videatur postulare.“

Haec praescribenda censuimus aut recolenda, mandantes ut religiose observentur, gravitate permoti succrescentis in dies mali, cui serius occurri non potest sine summo periculo. Neque enim iam res est, quemadmodum ab initio, cum disputatoribus prodeuntibus in vestimentis ovium, sed cum apertis infensisque inimicis, iisque domesticis, qui facto foedere cum Ecclesiae capitalibus hostibus, propositam habent fidei eversionem. Sunt hi nempe, quorum audacia adversus deductam caelo sapientiam quotidie consurgit, cuius

corrigenae sibi ius arrogant, quasi esset corrupta; renovandae, quasi esset senio confecta; augendae aptandaeque saeculi placitis, progressionibus, commodis, quasi eadem, non levitati paucorum, sed bono societatis esset adversa.

Hisce ausibus contra evangelicam doctrinam et ecclesiasticam traditionem nunquam satis opponetur vigilantiae aut severitatis nimium ab iis quibus commissa est sacri huius depositi custodia fidelis.

Quae igitur monita et salutaria mandata Motu hoc proprio ac certa scientia ediximus, ab universis catholici orbis quum Ordinariis tum etiam regularium Ordinum institutorumque ecclesiasticorum supremis Magistris religiosissime servanda, rata et firma consistere auctoritate Nostra volumus et iubemus, contrariis quibuslibet non obstantibus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die I. mensis Septembris, anno MDCCCXC, Pontificatus Nostri octavo.

**Pius PP. X.**

103.

## Pastoralne konference za l. 1910.

O letošnjih pastoralnih konferencah naj podam najpoprej nekoliko splošnih, potem pa nekoliko posebnih opazk in odgovor na razne želje in predloge.

I.

Še nobenkrat se teh konferenc ni udeležilo toliko gospodov, kakor letos, namreč 367, akoravno v Loki radi bolehnosti dekanove in pa v Ljubljani sami konference ni bilo in akoravno mi en dekan do danes (6. novembra) zapisnika in elaboratov še ni poslal. V več dekanijah: v Trebnjem, v Novem mestu, v Kamniku, v Radovljici, v Vipavi, v Postojni in v Ribnici so se udeležili konference prav vsi gospodje v aktivni službi. Vseh skupaj je izostalo samo 18 gospodov, in sicer večinoma radi bolezni, neopravičeno komaj trije ali štirje, katerim se daje oster ukor.

Elaboratov za prvi dve vprašanji je poslanih 20, za zadnja tri pa po 80. Odgovorili so na vprašanja prav vsi gospodje, ki so zato obvezani, razen dveh, ki dobita ukor in bosta morala izdelke naknadno doposlati; kar velja posebno o enem gospodu, ki je že vdrugič zanemaril svojo dolžnost. Dodam, da so odgovori skoraj prav vsi marljivo in z ljubeznijo izdelani; v njih je mnogo praktičnih nasvetov; lep je tudi jezik in razen dveh ali treh oblika pravilna.

Iz zapisnikov sklepam, da so gg. dekani vodili ves tečaj konference pravilno po sinodalnih določilih in da so bile razprave večinoma jako živahne ali vsaj

ne ravno brez duha in življenja. Nič ne dvomim, da so bili gospodje sami veseli, pa so se v bratovski ljubezni vneli za tako važno in tako globoko v življenje segajoče duhovno pastirstvo.

II.

Naj sledi nekoliko opazk na razna vprašanja.

1. Prvo vprašanje o izpolnjevanju sinodalnih določil pri pripravi otrok za prvo izpoved in sv. obhajilo sem določil za to, da bi si gospodje poklicali v spomin vse, kar je za dobro pripravo otrok potrebno.

V zapisnikih čitam, da se skoraj povsod navodila izpolnjujejo. Le prvo sveto obhajilo se skoraj v vseh župnijah preveč zavlakuje, češ, ker izkušnja uči, da otroci po prvem sv. obhajilu za katekizem več ne marajo. Tak odgovor sem tudi vselej dobil, kadar koli sem pri kanonični vizitaciji izrazil željo, naj bi se otroci spuščali k sv. obhajilu bolj zgodaj. Ta razlog je navidezno zares veljaven, toda predpostavlja, da premalo uvažujemo sadove sv. obhajila in radi tega tudi potrebo sv. obhajila za otroke koj, ko se pameti zavedo. O, koliko strasti je v srcu otrok pognalo, ali vsaj poganja že v tem času in koliko jih je že v prvih letih zavednosti močno pohujšanih! Zato potrebujejo te nebeške hrane takoj; naj se jim ne odlašajo do onega časa, ko so strasti že vkoreninjene in so marsikateri otroci že izprideni. No, o tem kaj več, ko bom podal navodil o izpeljavanju določil svetega Očeta o

starosti otrok za sprejem, in sicer pogosten sprejem sv. zakramentov.

Želel sem tudi, naj bi se gospodje v razgovoru o tem vprašanju še bolj zavedali, kaka vzgojna moč je v pravi porabi teh sv. zakramentov. Seveda moramo mi preučavati dušo otrokovo in dobro znati, kako naj se razna ascetična sredstva pri ravno tem otroku uporabljajo. Saj ti otrok svoje srce na stežaj odpre; dovzeten je za kratke, primerne nauke in za očetovska svarila, zato ga moreš primerno poučiti in zraven pride delavna moč zakramentalne milosti.

V sinodi je rečeno, naj se otroci po prvi izpovedi sprejmo v kako Marijino bratovščino, po prvem sv. obhajilu pa v apostolstvo molitve (Synodus I., pg. 17, e, 19, e.) Otroci lahko opuste molitev, posebno jutranjo molitev razen, ako dobra mati na to pazi, da otrok gotovo moli. Pripomoček zoper to prenevarno slabost naj bi bila bratovščina Device Marije in apostolstvo molitve. Otrok se čuti bolj zavezan za molitev, posebno, ako ga še izpovednik na to opominja. Zraven se navadi čistiti presv. Srce Jezusovo in preblazeno Devico Marijo, kar je za krščansko življenje in za stanovitnost v dobrem izredno važno.

Nekje se je eden gospodov izrazil, da po prvi izpovedi otroci še niso sposobni za kako Marijino bratovščino. Ta je pa vendar prazna! Kaj pa bratovščina zahteva? Da se na čast Device Marije opravi kratka molitvica: in tega otrok ne bi mogel! Ali pa apostolstvo molitve; o, kako kratka in prav lahko razumljiva je dotična prvi sinodi predložena molitvica (Synod. I., pg. 21 num. 30), pa tudi kolikega pomena za življenje in za večnost, ako se je otrok navadi opraviti vsako jutro (ibid. pg. 58 spq.)!

2. Drugo nalogo sem izbral za gospode, ki imajo že konkurz, ker je jako važno, da točno vedo, kako se napravi napoved službenih dohodkov in kako se sestavi interkalarni račun.

V drugi sinodi so glavna navodila le za interkalarni račun (Synod. II., pg. 125 sqq.); za napoved dohodkov pa navodila ni, ker se dotični državni odloki večkrat menjavajo. Pač pa prinaša vse izpremembe in dodatke naš škofijski list, katerega pa marsikateri gospod komaj vidi, ali le površno preleti in urno pozabi. Zato je marsikateri gospodov imel ne le sitnosti, ampak celo precej materielne škode.

Upal sem, da se bodo pri konferencah določila natanko preračevala in da bodo starejši izkušeni gospodje mlajše praktično poučili. Mislim, da se nisem prevaril. Opazil sem namreč, da so v več dekanijah dotične referate prevzeli že izkušeni gospodje, ki so fasije že službeno izdelavali.

Posebno težko je za mladega kaplana, ako mu umrje župnik ali ako iz drugih razlogov ostane sam. Saj ne ve, kaj in kako bi začel ozir premoženja cer-

kvenega. Zato sem v sinodi odredil, da naj župniki kaplane počasi vpeljejo v vse pisarniške posle (Synod. II., pg. 136 sqq.) in pa posle upravitelja sem tako opisal, da naj novi upravitelj vzame v roko knjigo (ibid. pg. 112 sqq.), dotične strani prečita, pa mu bo vse jasno.

3. Važno in praktično je tudi vprašanje o ljudskem in koralnem petju. Pri pretresavanju tega vprašanja naj bi se gospodje zavedali, da jim je tudi dolžnost gojiti cerkveno petje in vestno paziti na vse, kar je potrebno za namen.

Odgovori so obširni in večinoma prav dobri, akoprav se ne vjemajo vsi gospodje v svojih nazorih. Naj priobčim glavne misli.

Splošno se odobrava misel ljudskega petja, da bi se namreč pelo ne le na koru, ampak tudi po cerkvi. V tem oziru je bilo mnogo bolje za Riharja in Potočnika, ko so bile skladbe vzete iz duše naroda, pa je ljudstvo pesmi sprejelo in rado popevalo ne le v cerkvi, ampak tudi doma, na paši in na polju. Prestrogi cecilijanci so krivi, da je to petje prenehalo; cecilijanske cerkvene pesmi niso v duhu ljudstva, ljudstvo jih ne mara, se pri njih dolgočasi. Pozdravlja se Rihar redivivus. No, sedaj so pa že boljši časi nastopili. Naj se sprejmejo zopet poprejšnje, četudi popravljene pesmi. Novi skladatelji naj nam ne podajajo le umetnih pesem, potrudijo naj se bolj za ljudske skladbe, namenjene za skupno ljudsko petje, naj bodo prav melodijozne, ugodne za uho in ganljive za srce.

Ako se vpelje ljudsko petje, naj ne poneha krasno umetno petje na koru. Saj se peva naše slovensko petje povsod, kamorkoli mi pridemo, in sicer ravno zato, ker se lepo petje pri nas goji, in sicer petje večglasno. Naj se le oglasi samo kor ob nekaterih nedeljah in ob manjših praznikih, da bo kaj izpremembe.

In ravno pomanjkanje izpremembe plaši mnoge od ljudskega petja. Kjer je to petje vpeljano, se skoraj vedno iste pesmi pojo; glasba pa in umetno petje zaostaja. Nevarno je tudi to, da bi se ljudje preveč drli, posebno otroci, ker bi ne bilo ne izpodbudno, ne na čast božjo. Tako ljudsko petje smo slišali lani na evharističnem kongresu v Dubrovniku in prav nič ni bilo izpodbudno. Boljše nič, kakor tako petje.

Kadar je peta sv. maša, mora tudi kor peti latinsko. Latinsko petje so pa nekateri preveč obsodili in naravnost zavrgli. Ozirali so se le na ljudstvo, ki ga ne razume; niso se pa ozirali na značaj kora, ki pravzaprav z duhovnikom sv. mašo opravlja, je z njim v vednem stiku, pa mora zato isti liturgični jezik govoriti. Dotični gospodje niso prečitali glasbenopravnega kodeksa sv. Očeta (Synod. II., pg. 119 sqq.) Prav so nekateri gospode omenili, da bi se pevcem — le ti na koru pojo — latinski tekst tako razložil,

da bi ga razumeli. Dober bi bil tudi molitvenik, ki bi imel v latinskem jeziku, zraven pa koj slovenski prevod teksta sv. maše, kakor je v misalu.

Več gospodov se pritožuje, da za ljudsko petje ne marajo naši organisti, pa tudi ne cerkveni pevski zbori; le-ti semtertja kar naravnost nagajajo. Odkod to prihaja?

Toda, kako naj bi se ljudsko petje vpeljalo? Odgovori se precej vjemajo. Začeti se mora pri otrocih. Naj bi se po šolah zraven narodnih pesmi učile tudi cerkvene pesmi. Ako učitelj ne zna, naj bi se organistu kaka ura odstopila. V tem zmislu naj se ordinariat obrne do deželnega šolskega sveta. Tudi naša društva bi nam pomagala vpeljati ljudsko cerkveno petje. Naj se uče cerkvene pesmi pri Marijinih družbah, pri Orlih, v tretjem redu. Ko se nauče, naj se razpostavijo po raznih krajih v cerkvi, naj zapoje skupno s pevci na koru med spremljevanjem orgel: o, kako bo to lepo, in kmalu se bodo naučili še drugi in začeli peti, posebno če se bode poskrbelo za bolj melodične skladbe.

Pelo naj bi se po cerkvi skupno pri petih litanijah, pri blagoslovu, med postajami sv. križevega pota, pri molitveni uri, pri procesijah, pred pridigo in po pridigi in večkrat tudi pri sv. mašah. Na več krajih je že precej ljudskega petja; o, kako mogočno doni po cerkvi, kako pretresa srca, kako izpodbuja k pobožnosti! In kako se takih uric vesele ne le otroci, ampak tudi odrasli, ne le ženske, ampak tudi moške!

Da bo pa tako petje mogoče, se mora ljudstvu dati v roke primerna pesmarica, da bodo imeli besedilo pred seboj. Naj bi se sestavil spreten odsek, ki bi sestavil tako pesmarico; Družba sv. Mohorja naj bi jo natisnila.

Kaj pa koral? V odgovorih se koral samposebi hvali, vendar se pa splošno trdi, da je za naše ljudstvo skoraj nemogoč: pretežak je, ne more se lahko razumeti njegov duh in ako se ne poje dobro, ako se le mehanično note pogajajo, je koral mrtev, pust, odbija. Kvečemu Tantum ergo, Laudate Dominum omnes gentes in odgovore pri sv. maši bi se morda moglo ljudstvo naučiti. Radi te težave se pa tudi v sinodi pravi „mandemus, ut cantus choralis tum in schola organoedorum tum in choris ecclesiasticis . . . foveatur frequentiusque adhibeatur (Synod II., pg. 64).

To bi bile glavne misli v odgovorih na tretje vprašanje. Naj se v tem zmislu po navodilu sinode postopa v orglarski šoli, v semeniščih in po deželi. Gospodje naj bi ljudstvo o tem kaj več poučili in gotovo se bo kaj doseglo.

4. Vprašanje o molitvi brevirja sem postavil zato, da bi si gospodje poklicali v spomin važnost te molitve, ki jo opravljamo v imenu cerkve in pa vse razne odredbe cerkvene v tem oziru. Odgovori so obširni in večinoma popolnoma dobri. Upam, da sem

namen dosegel in ste se pri konferenčnem pretresavanju iznova vneli za to težko, toda prekrasno in za ves razvoj cerkve prepomenljivo molitev. Odbirajmo si zanjo kolikor moremo ugoden, miren čas; opravljajmo jo vsaj deloma v cerkvi pred tabernakelnom! Prav koristno bi bilo, ko bi se večkrat prečitala razlaga vsaj najbolj navadnih psalmov, da bi jih bolje umevali, pa z večim pridom in užitkom molili (n. pr. Thalhofer, Psalmenerklärung).

5. Casus so rešili večinoma vsi gospodje prav dobro. Izvolite prečitati naslednjo rešitev, pa svojo z njo primeriti!

#### Casus.

Severinus statuit initium emendationis vitae suae male actae per confessionem generalem peccatorum suorum facere. Praemisit, sicut ipse putat, debitam praeparationem, priusquam accederet ad Sacramentum, tamen non videt in se talem quam optaverat emendationem; nam aliquoties recidit in pristina gravia peccata, et opera satisfactoria poenitentiae satis languide peragit. Tristis considerat conditionem suam et scrupuli ipsi emergunt, quos confessario suo ita aperit:

1. Timeo, ne confessio generalis mea invalida vel sacrilega fuerit propter defectum integritatis, cum species peccatorum infimas et numerum peccatorum praesertim interiorum non semper distincte et certe indicaverim.

2. Timeo defectum verae contritionis, cum de peccatis meis maxime propter timorem poenae aeternae dolorem et detestationem habuerim.

Confessarius jubet eum bono animo esse, cum sufficiat confessio peccatorum mortalium, quorum memoria habetur, reliqua peccata in eadem confessione inclusa esse intelliguntur.

Quod dolorem attinet, certum est, non requiri contritionem perfectam sed sufficere attritionem.

Severinum data hac instructione et sacramentali absolute confessione confessarius in pace dimisit.

Queritur 1. Quae sit materia sacramenti poenitentiae.

2. Quae et qualis distinguatur confessionis integritas.

3. Quae integritas requiratur quoad peccatorum species et numerum.

4. Qualis debeat esse dolor in sacramento poenitentiae.

5. Sitne certum in sacramento poenitentiae sufficere attritionem.

6. Estne reincidentia in pristina peccata signum male peractae confessionis.

7. Rectene confessarius judicaverit.

#### Rešitev.

Quaeritur 1. Quae sit materia sacramenti poenitentiae?

Resp. ad 1. Poenitentia est sacramentum, quo peccata post baptismum commissa homini contrito et confesso per absolutionem sacramentalem remittuntur.

Partes hujus sacramenti sunt materia et forma.

Materia remota sunt peccata post baptismum commissa.

Materia proxima (quasimateria) sunt tres actus poenitentis: contritio, confessio et satisfactio.

Materia necessaria sunt omnia et sola peccata mortalia post baptismum commissa et vi clavium nondum directe remissa.

Materia sufficiens dicuntur peccata, a quibus poenitens valide absolvi potest.

Quaeritur 2. Quae et qualis distinguatur confessionis integritas?

Resp. ad 2. Ex praecepto divino tenentur poenitentes omnia et singula peccata mortalia post baptismum commissa, quorum post diligentem sui discussionem conscientiam habent, in confessione accusare. (Conc. trid. sess. 14. c. 5.)

Duplex distinguitur integritas confessionis: materialis et formalis.

Integritas materialis adest, quando manifestantur omnia peccata mortalia, quae commissa et nondum directe remissa sunt; integritas formalis, quando explicantur omnia peccata mortalia, quae hic et nunc spectatis adjunctis accusari possunt et debent.

Si ea, quae enumerari possunt et enumerantur reipsa omnia peccata sunt, habetur integritas formalis simul et materialis.

Integritas materialis ad validam confessionem non semper requiritur, integritas autem formalis omnino requiritur.

Quaeritur 3. Quae integritas requiritur quoad peccatorum species et numerum?

Resp. ad 3. Ut confessio sit integra, declarari debent omnia peccata mortalia nondum directe remissa secundum spaciem et numerum, insuper actus externi, — non autem peccati effectus.

„Omnia peccata mortalia“: nullum enim existit praeceptum divinum, quod obliget ad confessionem venialium peccatorum; neque praeceptum ecclesiasticum annuae confessionis ad venialia se extendit. (Noldin, de sacram. n. 262.)

„Secundum speciem“: declaranda est nempe species moralis infima peccatorum mortalium. Quapropter praecepto divino non satisfacit per confessionem peccatorum in genere tantum, ex. gr.: peccavi mortaliter, — nec per confessionem eorum in specie generica; ex. gr.: bis peccavi contra justitiam; — sed declarandum est quodvis peccatum in sua specie infima: ex. gr.: proximo furatus sum materiam gravem. (Noldin, l. c. n. 263.)

Qui peccatum suum in specie infima sive ex ignorantia sive ex oblivione declarare non potest,

ideo non excusatur a manifestando peccato ipso, in quantum illud manifestare potest. Etenim etiam peccatum, quod solum generice manifestari potest, constituit materiam necessariam confessionis et sufficientem validae absolutionis.

„Secundum numerum“: nam ex concilio tridentino omnia et singula peccata accusari debent.

Integritas confessionis postulat, ut numerus certus peccatorum mortalium explicetur, quocirca pari modo deliquit tum ille, qui scienter vel ex culpabili negligentia exprimit numerum majorem, tum ille, qui exprimit numerum minorem, tum denique etiam ille, qui sciens numerum determinatum indicat solum probabilem addita voce „circiter“.

Ergo obligationi integre confitendi non satisfaciunt, qui solum speciem peccatorum, non autem determinatum numerum confitentur, ex. gr.: „aliquoties blasphemavi, saepe omisi sacrum die dominica etc.“

Qui post examen diligens conscientiae suae certum numerum peccatorum non deprehendit, debet exprimere numerum probabilem addita voce „circiter“. Si poenitens postea inveniat numerum verum peccatorum mortalium, qui est certo major, quam qui in numero probabili in confessione exposito comprehenditur, debet excessum postea in confessione manifestare.

Quodsi nullus ne probabilis quidem numerus haberi possit, uti saepe accidit in consuetudinariis, haec notanda sunt:

a) Monet S. Alphonsus (n. 466.) confessarium non debere esse nimis anxium in exquirendo numero peccatorum, ubi is indicari non potest, sufficit enim, ut poenitens apperiat consuetudinem peccandi et moram temporis, quo in statu peccandi perseveraverit et quoties in die, in hebdomada, in mense peccare consueverit.

b) Si poenitens ne id quidem scire et indicare possit, confessarius eum inducat, ut operiat suum statum, modum vivendi, consuetudinem et occasiones peccandi, et hac ratione sufficienter manifestatur status conscientiae, ut possit absolvi. Quare si talis poenitens postea magis distincte recordetur suorum peccatorum, non tenetur accuratius ea confiteri, nam in illa confusa accusatione a confessario omnia sufficienter cognita erant, ut poenitens ab omnibus directe absolvi potuerit. Ita ex. gr.: si meretrix dicat: per biennium in meretricio permansi et quoties accasio fuit, etiam conjugatis etc. potestatem corporis feci. (Noldin, l. c. n. 264. c. s.)

Quaeritur 4. Qualis debeat esse dolor in sacramento poenitentiae?

Resp. ad 4. A concilio tridentino (sess. 14. c. 4.) contritio generice accepta definitur: animi dolor et detestatio de peccato commisso cum proposito non peccandi de cetero.

Duplex distinguitur contritio, altera perfecta, quae simpliciter contritio dicitur, altera imperfecta, quae proprio nomine attritio vocatur. Illa concipitur ex motivo caritatis et peccatorem justificat extra sacramentum, haec concipitur ex alio motivo inferiori et peccatorem non justificat nisi cum sacramento baptismi vel poenitentiae.

Contritio perfecta est animi dolor et detestatio peccati, quia est offensa Dei summi boni super omnia dilecti. Ergo contritio perfecta in se continet saltem virtualiter et implicite caritatem perfectam, ideo enim contritus detestatur peccatum, quia illo offendit Deum summe bonum, quem jam super omnia diligit, rebusque omnibus praefert. (Noldin, I. c. n. 239.)

Contritio perfecta hominem justificat extra sacramentum, tamen justificationem non producit tamquam proprium effectum, sed ipsa est ultima dispositio a Deo requisita pro infusione gratiae sanctificantis.

Contritio perfecta non justificat hominem sine voto sacramenti, nam delet peccata in ordine ad claves ecclesiae, ergo manet obligatio eadem peccata, si fieri potest, subjiciendi clavibus per confessionem sacramentalem.

Attritio est dolor et detestatio peccati procedens non ex motivo caritatis sed ex alio inferiore habente tamen relationem ad Deum. A concilio tridentino (sess. 14. c. 4.) motiva attritionis ad haec duo revocantur: „ad turpitudinem peccati et ad metum gehennae et poenarum“, quae singula ad concipiendam attritionem, prout in sacramento poenitentiae requiritur, sufficiunt.

„Motus poenarum“: intelliguntur poenae temporales, non prouti naturaliter ex peccato sequuntur, sed prouti a Deo per peccatum offenso et justo peccatorum vindice infliguntur. (Noldin, I. c. n. 241.)

Queritur 5. Sitne verum in sacramento sufficere attritionem?

Resp. ad 5. Licet attritio extra sacramentum justificare non possit, ad justificationem tamen in sacramento obtinendam ipsa sufficienter disponit. Haec est clara doctrina concilii tridentini, adeo ut haec sententia certa dici debeat. — Etiam S. Alphonsus dicit: (Theol. mor. VI. 440.) Certum et commune est apud Doctores, non requiri contritionem perfectam sed sufficere attritionem.

Si vero quaestio instituitur, utrum sufficiat attritio ex solo metu gehennae concepta, an necessario in ea debeat esse etiam aliquis Dei dilectio, — prohibitum quidem est, quominus alterutri sententiae censura theologica inuratur, sed sententia fere communis affirmat, sufficere attritionem sine amore inchoato caritatis. (S. Alphons. I. c.)

Si de amore initiali non jam ut motivo doloris sed ut de actu concomitante quaeritur, plures quidem

ejusmodi actum postulant, quo debita praeparatio ad justificationem absolvatur in sacramento accipiendam, sed simul monent, illum actum non posse non adesse, si reliquae conditiones ad justificationem necessariae adfuerint. (Lehmkuhl, cas. cons. II. n. 314.)

Quaeritur 6. Sitne reincidentia in pristina peccata signum male peractae confessionis?

Resp. ad 6. Ad bonam confessionem certe requiritur „propositum non peccandi de cetero“.

Propositum formale et explicitum est actus a dolore distinctus, quo poenitens statuit non amplius peccare, propositum vero virtuale et implicitum in actu doloris continetur.

Bonum propositum debet esse: firmum, ita ut poenitens reipsa velit facere, quod proponit; ast firmitas non exigit, ut propositum postea etiam effectum sortiatur. Firmum debet esse propositum affective — quoad voluntatem praesentem, et non est necesse, ut firmum sit effective — quoad eventum futurum. Ergo „lapsus in idem peccatum“ per se non est contra firmum propositum; si tamen poenitens mox post confessionem in idem peccatum relabatur, suspicionem praebet, ne propositum non fuerit satis firmum.

Propositum debet esse universale, quod se extendit ad omnia peccata mortalia in posterum vitanda; et efficax, quod voluntatem movet ad media necessaria adhibenda.

Virtuale propositum, quod in vera contritione semper continetur, ad obtinendam absolutionem validam sufficit, modo dolor, in quo propositum includitur, procedat ex motivo universali.

Quaeritur 7. Rectene confessarius judicaverit?

Resp. ad 7. „Confessarius jubet eum bono animo esse, cum sufficiat confessio peccatorum mortalium, quorum memoria habetur“ etc.

Quod integritatem confessionis attinet, confessarius recte judicavit, prout ex supra dictis patet, dummodo Severinus in examine conscientiae suae diligentiam moralem adhibuerit.

Etiam quoad dolorem rectum iudicium habuit, si attritionem in sensu exposito conceperit. Severinum vero instruere debuisset in proposito firmo et efficaci faciendo, nam reincidentia in pristina peccata aliquando signum esse potest minus firmi propositi praeteritae et dubiae dispositionis futurae confessionis.

Etsi finis proprius et primarius satisfactionis sit expiatio de peccatis commissis, tamen ista opera a confessario imponuntur etiam tamquam medium emendationis; si ergo Severinus diligentiam ordinariam in perficiendis his operibus non adhibuerit, sunt relapsus ejus voluntarii etiam in causa, id est: ejus negligentia.

Instructio confessarii hoc modo data erat necessaria et sufficiens in casu nostro.

## III.

Sedaj naj sledi odgovor na nekatera vprašanja.

1. Prosi se, naj se pospeši nova izdaja nedeljskih listov in evangelijev; upoštevajo naj se novejši prazniki; tudi listi naj bodo enako debelo tiskani.

Se bo izkušalo ustreči.

2. „Šolski molitvenik“ naj dobi drugačen naslov, ker ta naslov odvrta odrasle, čeprav se jim molitvenik dopada.

Ne kaže, ker je bistveno potrebno, da ima ta molitvenik tak naslov, ki ga hitro loči od drugih in da se takoj spozna njegov namen. S tem naslovom se doseže, da ima vsa šolska mladina enak molitvenik, kar je velike važnosti za katehete in šolarje.

Odraslim je namenjen molitvenik „Večno življenje“, ki obsega vse molitve, ki jih ima Šolski molitvenik“, poleg tega pa še nekaj drugih. „Večno življenje“ se pa zopet lepo ujema s „Cerkvenim molitvenikom“, ker ima z njim enako besedilo, samo da je razporedba nekoliko drugačna.

3. Od škofijstva naj se naprosi deželni šolski svet, da zapove, naj goje učitelji v šoli več cerkvenega petja. Se bo zgodilo.

4. Prošnja, naj se izposluje od sv. stolice za vso škofijo dovolitev praznovati festum Ss. Cordis Mariae prvo nedeljo v majniku kot festum I. classis.

Ne bo šlo.

5. Organisti ne znajo novega koralu. Med počitnicami naj se priredi v Ljubljani poseben kurz za izšolane organiste, v katerem se bodo priučili novemu koralu. Vsaka dekanija naj pošlje na ta kurz vsaj enega organista; ta pa bo potem v dekaniji druge naučil.

Morda kurz ne bo nemogoč; sicer se pa bo koral bolj gojil v orglarski šoli in pa v semeniščih.

6. Naj se koralni tečaji redno vrše; k njim naj se obvezno povabijo organisti in pevovodje; stroški naj se jim povrnejo iz cerkvenega premoženja, h čemur naj bi ordinariat dal svoje dovoljenje.

Izdatki v ta namen iz tekočih dohodkov se bodo odobrili v slučaju, če ima cerkev dovolj dohodkov.

7. Naj bi nas škof o priliki misijona, ali tridnevne, ali zadnje dni adventa in posta, če brevirja že ne oprostili, pa vsaj tisti „de ea“, izpremenili v officium votivum.

Ni mogoče, desunt facultates; poglejte „probatos auctores“, kdaj se more brevir prikrajšati propter impossibilitatem moralem.

8. Prosimo ordinariat, naj nam da kmalu drug katekizem, ali pa tega popravi, ker so s sedanjim dobri uspehi nemogoči. Dogmatičen je res, otrokom pa vkljub razlage neumljiv.

Katekizem sestaviti tako, da bi ugajal vsestransko, skoraj ni mogoče, ker mora tako globoke nauke podati v kratkih stavkih. Lahko je trditi, da toaliono ni prav primerno za otroke, neizmerno težko pa je namesto starega kaj boljšega postaviti. Vem pa iz izkušnje, da se s tem katekizmom dosežejo prav lepi uspehi, kar sem tudi ravno pri predlagatelju te prošnje opazil in mu pohvalno omenil.

9. Nasvetuje se, naj se v Cecilijski šoli vpliva na gojence, da starih pesmi in starih skladateljev ne bi zaničevali.

V tem zmislu se že postopa.

10. Predlaga se izdaja lahkkih cerkvenih napevov, vsaj besedila, da bodo ljudje kaj v rokah imeli.

Take zbirke se že dobivajo n. pr.: „Venec sv. pesmi“, ki obsega 581 pesmi. Cena vez. 2 K. Ker ima razna kazala, je zbirka kaj pripravna. — „Ljudska pesmarica“. Priredil Fr. S. Spindler. — Obsega 60 pesmi z notami. Cena od 60 h dalje. Vse bolj razširjene cerkvene pesmi se nahajajo tudi v molitveniku: „Večno življenje“.

Zbirka, ki bi pa vsakomur ugajala, ki bi bila majhna, cena, ki bi pa vendar vse obsegala, kar si kdo želi, je pa nemogoča.

11. Pri novi nakladi blanketov za rojstne liste naj bi se pustil večji prostor za dan in leto rojstva, ker je za izpisavanje s črkami sedanjí prostor premajhen. Se bo ustreglo.

12. Ali se objekti, pripadajoči mežnariji, pri sestavi novega inventarja vpišejo k cerkvenemu premoženju ali naj se vpis izpusti.

Vpišejo se, če je mežnarija cerkvena lastnina.

13. Glasbenik naj ima posebno rubriko o ljudskem petju; organisti naj se v koralu bolj intenzivno izobrazujejo.

Želje se bodo dotičnikom sporočile.

14. Žirovnikova pesmarica za ljudske šole naj se revidira, ker ima tudi izpodtakljivih pesmi.

Se bo o tem govorilo z merodajnimi osebami.

15. Naj se litanije sv. Jožefa natisnejo v isti obliki, kakor je cerkveni molitvenik, da se morejo vanj pilepiti. Se bo zgodilo in prijavilo.

16. Ureditev arhivov do konec leta 1910. ni mogoča.

Rok se podaljša za tri leta, do konca leta 1913.

Ker se ta ocena ozira na vse dobre in slabe strani elaboratov, ne bodo gg. dekani dobili posebnih odgovorov; prosijo se, naj se o priliki ta ocena duhovnikom prečita.

V Ljubljani, 6. novembra 1910.

✠ Anton Bonaventura,  
knezoškof.

## Moje knjižice.

„Smili se mi množica“, je vzdihnil naš Zveličar, ko je videl množico ljudstva zbrano že tri dni okoli sebe v puščavi in je vedel, da so že gladni, pa nimajo nič hrane. V ljubezni svojega Srca do ukaželjnega in siromašnega ljudstva je naredil čudež in jih vse čudežno nasitil.

Podobno pomilovanje do naših vernikov se je meni vzbujevalo v srcu, ko sem potujoč od župnije do župnije opazil, koliko dušnega in telesnega zla je po naših hišah in po naših vaseh. Preiskoval sem to zlo in zasledoval njegove vzroke. Po mučnem in naporem delu sem se prepričal, da so naši verniki neizrečeno pomanjkljivo poučeni o najbolj važnih in v najbolj globoko v dušno in telesno življenje posegajočih zadevah, pa od tod prav veliko nadlog, veliko greha in veliko telesnih bolehnosti. Naj naštejemo nekatere pomanjkljivosti.

Pomanjkljiv je za starše pouk o vzgoji. Ne zavedajo se, kako na otrokovo dušo in na njegovo telo vpliva že obnašanje staršev v zakonskem življenju, življenje matere koj po otrokovem spočetju, njeno in očetovo postopanje koj po porodu, še preden se otrok zave in potem, ko se zave, še preden za šolo dozori. O, koliko otrok je radi te nevednosti telesno bolehnih, da, precej jih zato hitro umrje, koliko jih je zato strastnih, surovih, brezsrčnih, telesno in dušno slabo razvitih.

Opazil sem, kako pomanjkljivo je znanje naših družin o svetem zakonu samem in o zakonskem življenju. Tu so pojmi večinoma naravnost napačni. Ne ve se, kaj je in kaj ni greh, pa zakaj? Ne ve se, kaj je telesu škodljivo in kaj ni? Zato v zakonu mnogo nemirnih vesti in prav mnogo slabosti, zgodnje onemoglosti, težke bolehnosti, da celo smrti, posebno pri materah.

Spoznal sem, koliko nevednosti je pri mladeničih in dekletih, ko doraščajo in se jim začne vzbujevati huda poželjivost, ravno o teh pojavih v njihovem telesu, o njihovem izviru in o nevarnostih za telesno zdravje, ako bi se poželjivosti streglo in bi se zato še bolj razvijala, pa bi prevzela dušo in telo. Iz te nevednosti prihaja prav mnogo dušnega in telesnega zla, prav mnogo nesreč, solza in obupa po naših družinah.

Sploh spolno življenje in spolni medsebojni odnošaji so nekako v ospredju vsega človeškega življenja. Saj je Stvarnik sam blagoslovil prve starše rekoč, naj napolnita zemljo. Lahko bi bilo spolno življenje prav urejevati po namenu Stvarnikovem, ko bi ne bilo izvirnega greha, ko bi se tekom stoletij ne bila prav

ta stran človeškega življenja najbolj pokvarila in razdejala. Odtod tako silne strasti, da je borba pretežka in jih v tej borbi mnogo zadobi smrtnih ran, da brez posebne pomoči božje, zmaga ni mogoča. Zato toliko greha celo tam, kjer je še živa vera, kaj pa šele tam, kjer je vera opešala ali se popolnoma izgubila!

Molil sem in premišljeval, kako bi pomagal. Podati se mora več pouka staršem in mladini. Poskrbeti se mora za tako vzgojo otrok in mladine, da bodo duševno in telesno sposobni v pretežkih, prenevarnih, toda neizogibnih bojih za pravo ureditev spolnega življenja. Dati se mora pouk za vsestransko skrb, kako bi se vse telesne in dušne moči posameznikov tako razvile, da v teh bojih ne bi podlegli.

Toda, kako in kje poučiti naše ljudi, ki so nam izročeni, da jih vodimo po pravem potu? Sklenil sem in že o času druge sinode obljubil, da napišem različne knjige v prepotreben pouk našemu ljudstvu. Dobro sem vedel, da se podam na nevarno polje, ker začnem razdirati dosedanje tradicije pri nas in skoraj povsod, da se kočljive spolne stvari, kar le mogoče prikrivajo. Pričakoval sem hudega odpora tudi med samimi gospodi duhovnimi pastirji, saj sem čul o nekako strašnih debatah o času druge sinode pri dotični sekciji, kateri sem dal v razpravo nekoliko za ta moj namen potrebnih navodil.

Odlasal sem nekoliko. Toda nove izkušnje so me izpodbudile, naj svoj namen vendarle izpolnim. Ravno kar je minulo leto, odkar je izšla prva knjižica: „Ženinom in nevestam“. Znano je, kaka gonja se je dvignila zoper mene. Pa pomagal je Bog, in shodi, prirejeni po celi deželi, so gonjo uničili in udarce na početnike zavrnil. Vremena so se zjasnila in dobil sem mnogo priznanj nele iz krogov naših vernih ljudi, ki so mi za pouk jako hvaležni, ampak celo iz nemških in slovenskih liberalnih krogov.

Zato sem delo nadaljeval in sedaj je dokončano. Natisnjene so sledeče knjižice:

1. Staršem. Pouk o vzgoji. Cena izvodu po 60 h, 10 izvodom in več po 50 h. Ta knjižica je nedavno izšla. Podaja prav točen pouk, kako naj se obnaša žena, ko jo Bog blagoslovi in postane mati, da ostane zdrava ona in otrok; potem se poda natančen, podoben pouk o vzgoji otroka od poroda dalje, skrbno se razjasnjuje, kako postopati, da bo otrok dušno in telesno pripravljen za čas spolnih bojev; podaja se tudi način sramežljivega spolnega pouka o potrebnem času Knjiga obsega vzgojo deklic in fantičev do njihovega 15. ali 16. leta.



2. **Mladeničem.** Prvi zvezek. Obramba vere. Cena izvodu 1 K, deset skupaj in več po 80 h.

**Mladeničim.** Drugi zvezek. Življenje po veri. Cena ravno taka.

Ko doseže fantič 15, 16 let, potrebuje novega pouka, ki je ravno zanj primeren. Dobremu življenju je podlaga sv. vera. Ker se pa ravno zoper sv. vero dandanes toliko govori in piše, da mladenič marsikaj čuje, kar bi ga moglo zbegati, sem mladeničem napisal najpoprej knjižico v obrambo vere. Verske nauke sem si izbral ravno tiste, ki se najbolj napadajo: o veri sploh, o osebi Kristusovi, o sveti cerkvi, o svetem pismu, o početku in stvarjenju sveta. Nauke sem izkušal poljudno razvijati, da bi jih mladeniči mogli precej razumeti in bi imeli v rokah močno obrambo zoper vse mogoče prigovore. Namenjena je knjiga v prvi vrsti mladeničem, pa bo koristila tudi možem, dekletom, ženam, celo akademično izobraženi gospodi.

Na veri pa se osniva pravo krščansko življenje. Zato sem za mladeniče napisal še drugi zvezek: „Življenje po veri“. Ta zvezek je pravkar izšel. V njem razvijam mladeničevo življenje, kakršno bi moralo biti in sicer sestavno, vsestransko in tako, da bo mladenič sam izpoznal, da mora res tako živeti, ako hoče biti, plemenit, srečen, vesel, zadovoljen in zdrav. Obširno razpravljam o treznosti in nezmernosti, še bolj obširno pa o sveti čistosti, in o ostudni za dušo in telo nevarni nečistosti, ter o prilikah, kjer se ta grozni sovražnik našega dušnega in telesnega zdravja goji in krepi. Tudi o onem času razpravljam, ko se mladenič pripravlja za sveti zakonski stan, pa si išče neveste. Prizadeval sem se mladeniča poučiti o spolnem nagonu, njegovem namenu in nevarnosti, poučiti o nečistem grehu, namreč, kaj je greh in zakaj, kaj pa ni greh in zakaj: ta pouk je natančen, ker iz izkušnje vem, da ga mladenič želi, rad sprejme in dobi novega poguma boriti se zoper strašno poželenje.

Oba zvezka, posebno drugi bo jako dober komentar k raznim poglavjem prekrasne knjige: „Zlata knjiga Orlov“.

3. **Dekletom.** Prvi zvezek. Krščansko življenje. Cena izvodu 80 h, deset skupaj in več po 60 h. Pred očmi sem imel deklet staro 15, 16 let in naprej. Najpoprej govorim o našem namenu na zemlji, o naših dušnih in telesnih močeh, potem pa popisujem razvitek lepega krščanskega življenja. Potem začnem slikati temne strani dekliškega življenja, govoriti o virih teh temin, o grehu in o vojski zoper greh. Precej točno razpravljam o zakonu, o sveti čistosti in o gnusni nečistosti. Prizadeval sem se, vse življenje tako opisati, da deklet

čitajoč opazi, kako se v njenem srcu vse ravno tako razvija. Dekleta so mi za pouk hvaležne, rade čitajo in je prvi natisek že pošel; drugi natisek je pa že gotov. Hvala Bogu!

Nameravam spisati še 2. zvezek: „Krščanska popolnost“, ker je pri nas prav mnogo deklet, ki po prestani vojski zoper hude strasti zares hrepene napredovati v krščanskem življenju in se vedno bolj približevati krščanski popolnosti. O tem bo poučeval drugi zvezek, katerega bom pa mogel spisati šele pozimi; morebiti ga dekleta dobe za pirihe.

4. **Ženinom in Nevestam.** Pouk za srečen zakon. Cena 30 h. — Ko mladenič in deklet dozorevata in dozorita, mislita na zakon. Mladenič postane samosvoj, pa išče žene, s katero bi si ustanovil novo družino in družinsko srečo. Ta dva, ženin in nevesta, morata vendar dobiti točen pouk o prihodnjem stanu in o življenju v zakonu. O, koliko mladih žena je nesrečnih, pa tudi otrok slabih, ker je bil ta kočljivi pouk jako pomanjkljiv! Zato sem jaz pouk napisal in mislim, da previdno in sramežljivo. Rekel mi je neki nemški zdravnik: Ich habe das Büchlein gelesen, es ist schamhaftig geschrieben, beim Lesen braucht man nicht zu erröten; Sie haben mehr Moral in die Ehe einführen und namentlich die Frau gegen gewisse Übergriffe schützen wollen.

Srce me je gnalo, da sem gospodom duhovnim pastirjem vse bolj natanko razložil, kaj me je gnalo k nenavadnemu delu in k nenavadnemu pouku. Zato pa tudi nujno želim, da knjige pridejo v družine. Nikogar ne bodo pohujšale, saj vsi v sebi čutijo in izkušajo to, o čemer jaz pišem, in žele pouka. In kdo bi odbijal previden pouk o vsem, kar je potrebno vedeti, kako s svojim telesom ravnati, da ne bo greha in ostane telo zdravo. Dodajam, da iz izkušnje vem, kako uspešen je moj pouk.

Zato naročam: Ženinom in nevestam naj se da koj v roke dotična knjižica, da jo imata doma in se moreta v priliki poučiti; po poroki naj si nabavita knjigo: Staršem, ki jima bo potrebna koj, da znata postopati, ko ženo Bog blagoslovi. Doraslim dekletom in mladeničem (v 15., 16. letu) naj se dajo v roke dotične knjige. Mogli bi jih gospodje pri raznih sestankih in predavanjih porabljavati, morda tudi razlagati. Na Boga zaupam, da bodo posegle prav globoko v vse naše družinsko življenje.

V Ljubljani, 7. novembra 1910.

✠ **Anton Bonaventura,**  
knezoškof.

## Duhovnih vaj

so se udeležili I. 1910. sledeči gg. duhovniki ljubljanske škofije:

Abram Anton	Hönigman Frančišek	Lebar Jakob	Remškar Valentin
Arh Luka	Hrovat Janez	Legat Evgen	Režek Peter
Ažman Simon	Ilovski Albin	Dr. Lenard Leopold	Rihar Ivan
Bambič Josip	Jaklitsch Ivan	Lesar Ivan	Rozman Juri
Berlan Engelbert	Janc Peter	Dr. Lesar Josip	Schiffner Ludovik
Bernik Valentin	Janež Dominik	Dr. Levičnik Alfonz	Sitar Valentin
Bizjan Janez	Dr. Janežič Ivan	Logar Jožef	Skubic Anton
Bleiweis Franc	Jarec Alojzij	Magajna Andrej	Skulj Frančišek
Brajec Jožef	Jere Frančišek	Marčič Valentin	Smolej Rihard
Brešar Jožef	Jereb Matej	Dr. Marinko Jožef	Smolnikar Luka
Bukowitz Henrik	Jerič Alojzij	Markež Alojzij	Stenovc Anton
Čadež Anton	Jerič Anton	Dr. Merhar Alojzij	Strajhar Janez
Čebašek Ivan	Jerše Valentin	Mervec Janez	Stroj Alojzij
Čerin Karol	Jovan Ivan	Mezeg Anton	Sušnik Janez
Češarek Franc	Juvan Franc	Miklavčič Janez	Sušnik Ivan
Čik Karol	Juvanec Josip	Nadrah Ignacij	Šalehar Ignacij
Čuk Karol	Kadunc Frančišek	Natlačen Peter	Škufca Ludovik
Dagarin Matej	Kalan Jakob	Nemanjič Martin	Štular Martin
Dr. Debevec Josip	Kalan Janez	Noč Matija	Tavčar Janez
Demšar Anton	Karet Janez	Novak Jožef	Teran Janez
Dr. Demšar Josip	Kastelic Anton	Novak Matija	Trpin Ivan
Dimnik Frančišek	Kleindienst Jakob	Oblak Anton	Dr. Ušeničnik Aleš
Dr. Dolenc Jožef	Klinar Tomaž	Oblak Valentin	Dr. Ušeničnik Franc
Drovc Martin	Kmet Janez	Ocepek Jožef	Vadnal Anton
Eppich Josip	Dr. Knific Ivan	Pečarič Martin	Vidmar Franc
Erker Ferdinand	Knific Josip	Pelc Ivan	Vodopivec Janez
Erker Josip sen.	Kogej Frančišek	Dr. Perne Frančišek	Volc Josip
Erker Josip jun.	Kogovšek Ivan	Pešec Frančišek	Vrankar Josip
Erzar Frančišek	Kolar Matija	Perz Alojzij	Zabret Valentin
Eržen Frančišek	Koller Gustav	Perz Jožef	Zajc Franc
Ferjančič Frančišek	Koprivec Peter	Peterlin Anton	Zajec Pavel
Ferjančič Jakob	Kotnik Jakob	Petrič Janez	Zakotnik Jožef
Filler Venceslav	Kovač Janez	Pfajfar Janez	Zelnik Jožef
Fröhlich Jožef	Kragl Viktor	Piskar Janez	Zgaga Andrej
Gliebe Jos.	Kraker Josip	Poljak Martin	Zore Anton
Globelnic Ivan	Kralj Alojzij	Poljšak Anton	Zupanc Jernej
Dr. Gnidovec Ivan	Kralj Frančišek	Povše Frančišek	Zupančič Frančišek
Gole Anton	Kramar Janez	Pravst Albert	Žagar Jožef
Golf Anton	Križaj Nikolaj	Prijatelj Ivan	Žbontar Matej
Golob Franc	Dr. Kržišnik Jožef	Ramoveš Andrej	Dr. Žitnik Ignacij
Dr. Grivec Frančišek	Lakmayer Frančišek	Ramoveš Jakob	Žnidaršič Anton
Groß Karol	Lavrenčič Ivan	Rebol Frančišek	Žust Ignacij.
Hybásek Vojteh			

## Izplačevanje službenih prejemkov iz verskega zaklada potom c. kr. poštne hranilnice.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko sporoča z dopisom z dne 21. novembra t. l., št. 28.766, semkaj doslovno:

Mit der Ministerialverordnung vom 4. November 1910, R.-G.-Bl. Nr. 197, wurde vom 1. Jänner 1911 an der Vollzug von Auszahlungen für Rechnung der politischen Behörden in Krain usw. im Wege der k. k. Postsparkasse angeordnet.

Hiebei kommen auch sämtliche Auszahlungen, die aus dem Religionsfonds zu erfolgen sind, in Betracht.

Die Auszahlungen im Wege der k. k. Postsparkasse werden in der Weise vollzogen werden, daß alle Gebühren ohne Vorlage von Quittungen beim h. a. Rechnungsdepartement im Zeitpunkte ihrer Fälligkeit liquidiert und durch die zuständigen Postämter den einzelnen Perzipienten zukommen. Die Stempelgebühren werden im Abzugswege eingehoben werden.

Die persönlichen Bezüge werden den Behörden und Ämtern angewiesen und sind von diesen auf Grund der ihnen vom h. a. Rechnungsdepartement zukommenden Zahlungslisten den einzelnen Perzipienten auszuzahlen. Diese haben den Empfang ihrer Gebühr in der Zahlungsliste zu bestätigen und ihre genaue Wohnadresse beizufügen. Die Zahlungsliste ist binnen 8 Tagen dem Rechnungsdepartement zurückzusenden.

Die Behebung des Geldes bei der Post hat durch einen von Amts wegen zu bestimmenden Beamten (Geistlichen) zu geschehen, der nach Tunlichkeit von einem Diener zu begleiten ist.

Den Pfarrern und Kaplänen werden also die Gebühren zu Händen des Pfarramtes, den Herren Kanonikern zu Händen des Domkapitels, den Herren Seminarprofessoren sowie dem Spiritual und Ökonom zu Händen der Seminardirektion angewiesen werden.

Damit das Hauptpostamt in Laibach die benötigten Geldsorten rechtzeitig bereit stellen könne, ist demselben von den Ämtern in Laibach nach Erhalt der Zahlungsliste der Bedarf auf einer Münzliste einige Tage vor dem 1. eines jeden Monates bekanntzugeben.

Wünscht ein Bezugsberechtigter, z. B. während der Ferialzeit, die Anweisung seiner Gebühr bei einem anderen als dem Postamte seines Anstellungsortes, so

hat er seine genaue Adresse und das bezügliche Postamt entweder dem h. a. Rechnungsdepartement bis spätestens 10. des Vormonates, oder dem zuständigen Postamte bekanntzugeben, welches letzteres ihm die Zahlungsanweisung nachsenden wird. Auch „Poste restante“ - Anweisungen sind zulässig.

Den dem Clearingverkehr angehörenden Bezugsberechtigten können ihre Gebühren auf deren Wunsch auch auf ihr Postsparkassenkonto gutgeschrieben werden, nur müssen dieselben ihr Konto direkt dem h. a. Rechnungsdepartement anzeigen und die Erklärung abgeben, daß sie sich dem Stempelgebührenabzuge unterwerfen.

Allfällige Reklamationen sind ausschließlich an das h. a. Rechnungsdepartement zu richten.

Hievon wollen die Bezugsberechtigten ehemöglichst in geeigneter Weise verständigt, außerdem auf die auf der Rückseite jeder Zahlungsliste vorkommende Belehrung aufmerksam gemacht und aufgefordert werden, dieselbe genauestens zu befolgen.

Ferner wollen dieselben aufgefordert werden, ihre Gebühren des laufenden Jahres zuversichtlich bis zum letzten Dezemb. 1910 zu beheben, damit keine Rückstände verbleiben, da diese vom 1. Jänner 1911 an bei den Kassen nicht mehr werden behoben werden können, deren Flüssigmachung im Wege der Postsparkasse aber eventuell nur mit größeren Verzögerungen erfolgen könnte.

Hinsichtlich der an den Religionsfonds zu leistenden Einzahlungen findet eine Änderung nicht statt.

Da die Liquidierung beim h. a. Rechnungsdepartement bis zum 22. eines jeden Monates bereits beendet sein muß, beehrt sich die Landesregierung, das hochwürdige fürstbischöfliche Ordinariat höflichst zu ersuchen, künftighin die Änderungen in der Besetzung der Stellen nach Tunlichkeit sofort anher zur Anzeige bringen zu wollen, damit Rückverrechnungen bereits angewiesener, aber nicht mehr gebührender Beträge möglichst vermieden werden.

O čemer se častita duhovčina s tem obvešča.

Ker se bodo torej od 1. januarja 1911 dalje prejemki iz verskega zaklada izplačevali po c. kr. poštni hranilnici brez pobotnic, naj čč. gg. župniki o tem obveste vse duhovnike bivajoče v svojih župnijah, in jim razlože nove določbe.

107.

## Različne opazke.

Te dni se razpošljejo dekanijским uradom obrazci za iusiurandum, kakor ga zahteva sv. stolica v motu proprio: Sacrorum antistitum, ki je objavljen v tej številki Škof. Lista. P. n. čč. gg. dekani se s tem oblaščajo, da zaprisežejo duhovnike svoje dekanije pri skupnem shodu. Pri tem shodu naj en duhovnik obrazec glasno prečita, nakar vsi prisežejo in potem obrazec podpišejo. Kdor ne bi mogel priti h dekanu, naj doma obrazec podpiše in dekanijškemu uradu pošlje. Izvrši naj se ta prisega vsaj do 31. decembra. Zbrane in podpisane obrazce naj potem dekanijški urad semkaj pošlje, da se shranijo v arhivu.

Za mesto ljubljansko bo ta shod v torek, 6. decembra t. l., na god sv. Nikolaja, v veliki dvorani kn.-šk. palače ob 11. uri. P. n. čč. duhovniki se s tem na ta shod vabijo.

Priseči morajo po razlagi S. Congr. Conc. 25. sep-

tembra 1910: omnes doctores in seminariis, confessarii et sacri concionatores (etiam) iam dudum adprobati, parochi, beneficiarii atque canonici in possessione beneficii nec non officiales omnes in curiis episcopalibus.

Redovniki prisegajo pri svojih predstojnikih, podpisani obrazec pa morajo semkaj poslati.

Tisti, ki ne bi hoteli obrazca podpisati, bi se morali prijaviti svetemu oficiju; prav tako tisti, ki bi prisego prelomili.

**Škofijski List.** Današnji številki Škofijskega Lista je priložena položnica. Čč. župni uradi in drugi naročniki se prosijo, naj čimprej tem potom naročnino poravnajo. Naročnina je 6 K; za naročnike, ki ne žele priloge: Zgodovinskega zbornika, 5 K; čč. gg. kaplani dobivajo Škofijski List brez priloge izredno po nižani ceni 3 K.

108.

## Konkurzni razpis.

Po okrožnici je bila razpisana župnija Gorje v radovljiški dekaniji, stoječa pod cesarskim patronstvom, do 20. novembra 1910.

109.

## Škofijska kronika.

**Podeljene** so župnije: Sv. Križ pri Litiji č. g. Lovru Lah, župniku na Gori pri Idriji; Stara Loka č. g. Matiju Mraku, župniku na Bohinjski Beli; Bohinjska Bela č. g. Karolu Čerinu, kn.-šk. tajniku v Ljubljani.

**Umeščeni** so bili čč. gg.: Ivan Erjavec, župnik v Želimljah, na župnijo Gorenji Logatec, 24. oktobra; Lovro Lah, župnik na Gori pri Idriji, na župnijo Sv. Križ pri Litiji; Karol Čerin, kn.-šk. tajnik v Ljubljani, na župnijo Bohinjsko Belo, dne 24. novembra; Matija Mrak, župnik na Bohinjski Beli, na župnijo Staro Loko, dne 28. novembra.

**Imenovan** je bil č. g. Matija Mrak, župnik v Stari Loki, za dekana loške dekanije; č. g. Alojzij Kurent, kaplan v Krškem, za župnega upravitelja istotam.

**Premeščeni** so bili čč. gg. Janez Hrovat, župni upravitelj v Senožečah, na Goro pri Idriji; Ivan Bešter, kaplan v Cerkljah pri Kranju, za župnega upravitelja v Senožeče, kaplan Peter Likar iz Šent Jerneja v Sv. Križ pri Litiji; Josip Mensinger,

ekspozit na Oreheku, za vikarja v Zagorje na Notranjskem.

**Prezentiran** je za župnijo Želimlje č. g. Bertold Bartel, kaplan v Sostrem.

**Sprejet** je bil v ljubljansko škofijo in nameščen za kaplana v Kranju č. g. Engelbert Rakovec.

**Imenovan** je bil za 5 kateheta mestne ljudske šole v Ljubljani č. g. Ignacij Zaplotnik, kaplan v Kranju.

**Resigniral** je prostovoljno na župnijo Krško č. g. župnik Ivan Renier in se nastanil v Krškem.

**Za začasni pokoj** prosi č. g. Anton Papež, kaplan pri Sv. Križu pri Litiji.

**V stalni pokoj** je stopil preč. g. Franc Kummer, dekan v Stari Loki, in se naselil v Kranju; č. g. Franc Groznik, vikar v Zagorju, ki se je naselil v Matenji vasi; č. g. zlatomašnik Andrej Petek, župnik pri Sv. Križu pri Litiji, in se naselil v Ljubljani, Valvasorjev trg št. 2.

**Umrli** je č. gosp. Josip Klemenčič, zlatomašnik, c. kr. učiteljiščni profesor v pok. v Ljubljani, dne 11. novembra 1910. Priporoča se čč. sobratom v molitev.

### *Knezoškofijski ordinariat v Ljubljani, dné 28. novembra 1910.*

**Vsebina:** 102. Motu proprio, quo quaedam statuuntur leges ad modernismi periculum propulsandum. — 103. Pastoralne konference za l. 1910. — 104. Moje knjižice. — 105. Izplačevanje službenih prejemkov iz verskega zaklada potom c. kr. poštne hranilnice. — 106. Duhovne vaje za l. 1910. — 107. Različne opazke. — 108. Konkurzni razpis. — 109. Škofijska kronika.

## Skupni pastirski list avstrijskih škofov vernikom z dne 13. novembra 1910 o trojnem zlu sedanjih časov.

### Nadžkofje in škofje avstrijski

sporočajo vsem vernikom svojih škofij pozdrav ter jim želijo mir in blagoslov v Jezusu Kristusu, Gospodu našem!<sup>1</sup>

Po štirih letih smo se mi, Vaši nadpastirji, meseca novembra tekočega leta 1910 zopet na Dunaju v Gospodu zbrali k resnim posvetovanjem o mnogih in prevažnih stvareh, ki se tičejo svete vere in Cerkve. Le-te priložnosti ne moremo opustiti, da Vas ne bi pozdravili v skupnem pastirskem in poučnem listu, da Vam ne bi izpregovorili v vsej ljubezni besed pouka in izpodbude, opomina in svaritve.

Resni in hudi so dnevi, v katerih živimo. Radostnega srca sicer pripoznavamo, da se v vseh pokrajinah naše drage domovine krepko vzbuja sveta krščansko-katoliška vera, da se povsod razcveta novo versko življenje, da se tisti, ki so bili doslej boječi in neodločni, v ne malem številu z otroško zaupnostjo in pokorščino zopet oklepajo svoje skrbne matere, svete katoliške Cerkve, in da se z obnovljeno požrtvovalnostjo in vnemo potegujejo ter neustrašno nastopajo za čast božjo in svojih duš zveličanje. Z veliko zadovoljnostjo pritrjujemo, da so se veselo razvila in dvignila raznovrstna katoliška društva, kakor društvo katoliških mojstrov, pomočnikov in delavcev, in vsa druga, ki si prizadevujejo, rešiti važno in težavno socialno ali družabno vprašanje, zlasti da vedno bolj uspeva od Pija X. z apostolskim pismom dne 27. januarja 1906 pohvaljeno in

toplo priporočeno Pijevo društvo za razširjanje dobrih knjig in spisov.

Ko premišljujemo in uvažujemo neutajljivo napredovanje krščansko-katoliškega življenja po vseh naših škofijah, moramo zaklicati s slavnim apostolom narodov: Hvalo dajemo vselej Bogu za vas vse, in vas imamo neprenehoma v spominu v svojih molitvah, in pomnimo dejanja vaše vere in truda in ljubezni in potrpežljivosti v upanju v Gospoda našega Jezusa Kristusa pred Bogom in Očetom našim. (I. Tes. 1, 2. 3).

Vendar pa pri sliki naših časov poleg solnčne strani ne smemo prezreti njene senčne plati, ne smemo si prikrivati strani pretečih nam nevarnosti. Le obžalovanja vredna slepota bi se mogla varati o tem, da prav v naših dnevih nasprotniki s peklenskim srdom napadajo Cerkev božjo, in da njeni mnogoštevilni in mogočni sovražniki, dasi jih ločijo ne le razlike mišljenja, marveč najhujša nasprotja prizadevanj, vendar če se gre zoper katoliško vero in Cerkev, stoje skupaj ramo ob rami ter se vztrajno bore z raznim orožjem za en namen, za razrušitev kraljestva božjega na zemlji, in v tem boju jih ne druži večja ljubezen, marveč tem hujše sovraštvo.

<sup>1</sup> Slovenski prevod po Cerkvenem zaukazniku za lavant. škofijo, 1910, str. 198.

Zato čutimo v sebi dolžnost, da Vas, predragi v Gospodu, opozorimo na preteče nevarnosti naših časov, da Vam pokažemo najpoglavitnejša verska zla sedanjih dni, zla, ki sicer niso nova, za katerih odpravitev in odstranitev pa je treba prav zato, ker so se že globoko ukoreninila, složnega in odločnega sodelovanja vseh, ki so dobrega mišljenja in blage volje. Opozoritev na poglavitne napake našega časa in izpodbudo k odločnemu boju zoper nje si štejemo v svojo nadpastirsko dolžnost po apostolskem opominu: Pazite nase in na vso čredo, v kateri vas je Sveti Duh škofe postavil, vladati Cerkev božjo, ki jo je pridobil s svojo krvjo! (Dej. ap. 20, 28).

#### Preljubi v Gospodu!

Pogubnim in nevarnim napakam časovnim prištevamo pred vsem nevednost v verskih resnicah in v zvezi ž njo brezvernost ali vsaj versko mlačnost in brezskrbnost. Katoliškega mišljenja biti, pa ne katoliško živeti in delovati, je nezmislno in protislovno. Mnogi pa se ne morejo povzpeti do verskega življenja, ker niso poučeni v verskih resnicah. Od zgodnje mladosti jim je bil veronauk, kakor jezikoslovje ali računstvo, ali kakor prirodoslovje in zgodovina, le šolski predmet, v katerega pa se niso vglobili toliko, da bi jim postal prepričanje in edino pravo svetovno naziranje. Zato tako malo navdušenja, tako malo požrtvovalnosti, tako malo gorečnosti, tako malo zvestobe, zatajevanja in premagovanja samega sebe! In večinoma tičijo ravno bolj olikani stanovi globoko v verski nevednosti; ne poznajo krščansko-katoliške vere, marveč le potvaro vere, kakor jim jo kaže svet, ki v hudem tiči. (I. Jan. 5, 19.)

Svoje dni sta dobri vzgled in pouk v domači hiši nadelovala katehetu pot, sta pospeševala, pojasnjevala, utrjevala njegove nauke; dandanes naj bi dve učni uri veronauka na teden naredili iz otrok značajne in prepričane kristjane! Ne da se tajiti, da avstrijski katehetje, podpirani od blagih učiteljev, izredno veliko storijo in se mnogo trudijo, pa ker so

posamezni z delom preobloženi, so dejanski uspehi primeroma neznatni. Trdo in žalibog dostikrat neuspešno delo je, brez zaslombe domače vzgoje in tuintam z ovirami od strani Cerkvi nasprotnih učiteljev, učiti šolske otroke katekizma. Neredko se otroci naučijo besed katekizma le na pamet; da bi globlje prodrli v zveličavne resnice, da bi se zavedali njihovega pomena ter jih primerno obračali na življenje, o tem je komaj govoriti.

Če na tem mestu opozarjama na delovanje društva „Svobodne šole“, čigar udje ne nameravajo drugega kakor, da bi odpravili iz šole postavno še zagotovljeni veronauk in ž njim potrebno združene verske vaje, ter bi tako opletili šolo krščanskega in verskega značaja; če moramo v svojo veliko žalost opazovati, da se misli in namere tega protikrščanskega društva močno ukoreninjajo v vedno večjem delu avstrijskega učiteljstva: naj se li še čudimo, ako so se verska nevednost in ž njo brezvernost ali vsaj brezbržnost zastran krščanske vere že polastile širših krogov? Zato Vam priporočamo v nasprotju s pogubnim prizadevanjem zgoraj imenovanega društva prekristno delovanje katoliškega šolskega društva in že v našem pastirskem listu od novembra 1901 pohvaljeno in vse podpore vredno podjetje za ustanovitev katoliškega vseučilišča.

Naravna posledica opisanih razmer je, da more grajevredno gibanje „Proč od Rima“, katero vodijo politiški nagibi in katero pospešujejo denarne podpore iz tujine, še nadaljevati svojo pogubno, razdirajoče delo: našo katoliško Avstrijo prepravlja s svojimi neresničnimi in obrekljivimi spisi, še vedno snuje nova središča, kjer se oznanjuje kriva vera in tajitev Kristusa; še vedno pošilja čez našo mejo nove oznanjevalce odpada s hudobnim in z ostudnim naročilom, da bi sejali sovraštvo zoper Cerkev ter vabili k odpadu od nje. Ne moremo brez globoke žalosti v srcu misliti na sramotitve, ki se množijo v Avstriji zoper katoliško Cerkev, kakor še ni bilo slišati, nadalje na hujskanje, s katerim se ljudstvo za-

peljuje k odpadu od vere svojih očetov, na neukrotljivo sovraštvo, ki hoče katoliške zavode in naprave in njihove zastopnike spraviti v posmeh in zaničevanje. Kakor smo Vas vse že v svojih obeh skupnih pastirskih listih z dne 2. aprila 1899 in z dne 15. novembra 1901 krepko svarili pred tem sramotnim početjem, enako Vas tudi danes na vso moč pred njim svarimo.

Toda, kdo so nesrečneži, ki poslušajo vabljlive besede zapeljivcev? Večidel so tisti, ki so vzrastli v verski nevednosti ter so se že davno odujili cerkvenemu življenju. Kdor je v resnicah svete vere dobro poučen in je trden v verskem prepričanju, tisti se ne bo nezvesto obrnil od svoje božje Cerkve. Zatorej, preljubi, ostanite v veri (I. Kor. 16, 13), ki je začetek človeškega zveličanja, podlaga in korenina vse pravičnosti (Trid. zbor, seja VI. pogl. 8), in skrbite za tako potrebni verski pouk, ker je prav nevednost v verskih stvareh eden najmočnejših virov, iz katerega pritekata nevera in odpad od vere.

Zlasti se obračamo s svojo nadpastirsko besedo do Vas, krščanski starši, ki imate v prvi vrsti dolžnost, da se udeležujete verskega poučevanja in vzgojevanja. Saj ste Vi prvi učitelji svojih otrok in tudi potem, ko so dobili še druge učitelje in vzgojitelje, morate Vi skrbno paziti, da se utrdijo v veri in okrepijo v krščanskem življenju. Čim trdnejši so v znanju verskih resnic, tem zvesteje se bodo držali večno veljavnih nauk krščansko-katoliške vere in bodo s svojim življenjem kazali, da visoko spoštujejo in cenijo sveto vero. Zlata knjiga, katero so srečno in slavno vladajoči papež Pij X. v svoji okrožnici Acerbo nimis z dne 15. aprila 1905 pohvalili in priporočili kot poglobilni pripomoček za prenovitev človeške družbe, naš katekizem katoliškega veronauka, naj dobi prostor v Vaših družinah, naj ne bo le šolska knjiga, marveč z veseljem prebirana knjiga za dom in za življenje. Varujte se skrbno, da ne boste puščali svojih otrok rasti v nevednosti in v malomarnosti zastran verskih resnic, ali da jih ne boste v njej potrjevali s slabim

zgleodom ter uničevali zveličavnih vtiskov katoliškega veronauka, ki ga otroci dobivajo v šoli in v cerkvi, in da ne bo Vaša krivda, ako se otroci ne bodo nikdar povzpeli do temeljitega znanja in do spoštovanja edinozveličavne krščansko-katoliške vere, ali ako jo bodo celo zaničevali in sčasoma izgubili. Glejte, da ne zaničujete katerega teh malih, ki v mene verujejo! (Mat. 18, 10.)

Pri tem priporočamo svojim ljubim škofljanom v podporo z molitvijo in z milimi darovi vsa društva, ki krepko pospešujejo katoliško ljudsko gibanje, se pogumno borijo zoper umetno gojeno odpadanje od vere in ki imajo namen, pomagati pri zidanju silno potrebnih cerkev. Kjerkoli nastane nova hiša božja, tam se odpre nov vir nadnaravnega življenja in blagoslova za človeško družbo. Enako toplo Vam priporočamo branje dobrih katoliških listov, ki so zelo uspešni in pripravi pripomočki zoper skrivno nevero in potuhnjeno brezverstvo.

Nadaljnje zlo ali hudo, na katerem boleha in močno trpi naš čas, je grozno se razširjajoča **javna nenravnost**. Povsod po izobrazenem svetu se že leta sem kaže neutačljivo propadanje sramežljivosti, ki mora napolnjevati vse resno misleče s strahom in skrbjo za prihodnost. Neovrgljiv dokaz za našo trditev je dejstvo, da se družba „katoliško ločenih zakoncev“, čeprav se ji je prvi tozadevni poizkus ponesrečil ob zgledni odločnosti krščansko vero in krščansko krepost ljubečih katoličanov, da se ta družba vnovič upa, predrzno se oglašati, da bi dosegla od državne oblasti razdružitev svojih zakonov in dovoljenje k zopetni ženitvi. Zakon, ki je po apostolskem nauku velik zakrament v Kristusu in v Cerkvi (Efež. 5, 32), naj bi bil ponižan v navadno pogodbo človeškega samoljubja; možu in ženi naj bi bilo omogočeno, skleniti drugi zakon, ko še vendar po postavah božjega in naravnega reda, katerih ne more izpremeniti noben človeški postavodajalec, nerazrušno obstoji njun prvi zakon. Se li ne bi reklo to, omajati temeljne podlage

družabnega življenja in razuzdanosti odpreti prosto pot? Tu velja neizpremenljiva beseda Gospodova: Kar je Bog združil, naj človek ne loči. (Mat. 19, 6.)

Zato ponavljamo svojo izjavo, ki smo jo zapisali v skupnem pastirskem listu z dne 18. oktobra 1906: „Ne moremo smatrati kot prave preosnove zakona ničesar, kar bi moglo omajati zakramentalni značaj in nerazdružnost zakona ter tako sploh v nevarnost spraviti trdno podlago zakonske vezi; pač pa vidimo v vsem tem vir nedopovedne pogube za človeško družbo.“

Zlasti pa daje ta-le okolnost misliti, da se nenravnost v naših dnevih ne razširja le po mestih, marveč se začenja razlivati tudi po deželi, da je prodrla že globoko v mladinske kroge, in da nastopa predrzno in nesramno kakor nikdar prej tako, da se starši, učitelji, vzgojitelji in dušni pastirji dostikrat obupno pritožujejo, češ da jim ni mogoče, ohraniti izročene jim mladine v nedolžnosti. Poglavitni vzrok npravstvenega propada tiči nedvomno v vedno bolj se razširjajoči odvrnitvi od Boga, v mlačnosti in sovražnosti zoper vero, v nepoznanju in preganjanju svete Cerkve. Nevernost in nenravnost povzročujeta druga drugo. Kakor izpremeni nečistost človeka v brezverca, tako zopet nevera vodi v nesramnost. Naj se tudi posreči posamnim izvoljenim značajem, da iz ozirov na naravno dostojnost premagujejo moč strasti, ki je človeku prirojena, vendar da ostane ves narod brezgrajen in neomadeževan, za to je treba žive vere v vsemogočnega in neskončno svetega Boga, trdne vere v višjo, božjo postavo, ki podrejuje nizke človeške nagone večnemu namenu in cilju neumrjoče duše, zaslužiti si nebesa. Zato tudi brez zveste vdanosti do Boga in da njegove namestnice na zemlji, svete Cerkve, ni upati nobene čednosti in nobenega pravega izboljšanja sedanjih obžalovanja vrednih razmer.

Razen omenjenega poglavitnega vzroka pokvarjenosti so še drugi, katere je iskati poleg zgloda in zvičajnosti hudobnih zapeljivcev,

po prepričanju vseh, ki obdelujejo to vprašanje, v nesramnih spisih in podobah, ki preraščajo in preplavljajo mesta in vasi: spise pošiljajo brezvestneži v ogromni množini med ljudstvo, podobe pa izpostavljajo na ogled v prodajalnah in izložbah, ali jih razkazujejo v časniških naznanilih, panoramah, kinematografih in bioskopih, ali v raznih igrokazih, ki so povzeti iz prirode in večkrat iz nedostojnega življenja. Ta način napeljevanja k nenravnosti zadevuje vse stanove, nizke in visoke, in kar je najžalostneje, v vsaki starosti, ter jih nekako sili k prestopkom zoper sramežljivost. Da se v tem oziru res izboljša kugi podobno zlo, je treba z vsemi močmi skrbeti, da se ljudski naraščaj ne okuži že v najzgodnji mladosti. K temu se pa terja, da mladino varujemo povodni raznih nesramnosti, ki se ji ponujajo pri vsakem koraku, v spisih in podobah, v gledaliških igrokazih in pri raznovrstnih veselicah in zabavah. Ob takih priložnostih prejeti vtiski in dobljeni spomini se trdno primejo živahne mladostne domišljije, zastrupijo srce in zlomijo moč, s katero se je doslej ustavljalo pregrehi.

Kakor pa pristoji cerkvi, šoli in domu naloga, mladino versko-nravno vzgajati, enako je državna oblast v prvi vrsti poklicana, da s svojo krepko roko pomaga odbijati mnoge napade in nevarnosti, ki v javnosti pretijo sramežljivosti mladine poštenemu življenju ljudstva. Država je v resnici dala postave, ki naj bi zabranjevale razširjanje nevarnosti; treba je le, da se izvršujejo. Zato je Vaša dolžnost, preljubi verniki, da ne prenašate mirno nesnage in gnusobe, in da terjate izvrševanje postavnih določb. Ne hodite torej brezskrbno mimo nesramnosti, ki se Vam vsiljujejo, marveč srčno pokažite, da se čutite razžaljene po nedostojnostih, ki se Vam predrzno ponujajo, pa da niste voljni, trpeti skrunitev spodobnosti in poštenosti. Tako bo že samobsebi izginil znaten del nesnage, ki se zdaj brez ovira razširja.

Da, krščanski možje, ne bojte se, naravnost izraziti svoje nevolje zoper vsako žaljenje do-



stojnosti, npravnosti in poštenosti: javno v ljudskih zastopih, na shodih in v društvih, v časnikih, spisih in knjigah; pa tudi zasebno naj si vsakteri šteje v dolžnost, da bo na pristojnem mestu zahteval in terjal odstranitev grdobij, kjerkoli jih bo zapazil. Vsi imamo pravico do varstva zoper žaljenje sramežljivosti, in to pravico braniti, je vsak posameznik dolžen človeški družbi. Društvo vrlih mož, ki bi se vojskovalo zoper javno nečednost, bi bilo času prav primerno kot središče, do katerega bi se mogel obrniti vsakdo, ki bi si pomišljal osebno nastopati v tej žalostni zadevi, da bi osrednje društvo ukrenilo, kar je primerno in potrebno.

Pa tudi Vi, krščanski starši, storite svojo dolžnost, da se odvrne občna popačenost! Glejte, neprenehoma na krščanski red in strah v svojih hišah in družinah, svesti si apostolskega izreka: Ako kdo za svoje in zlasti za domače nima skrbi, je vero zatajil in je hujši od nevernika. (I. Tim. 5, 8.) Napeljujte svoje ljube otroke in posle k strahu božjemu in k pravi krščanski pobožnosti, odvrčajte od njih vse, karkoli bi jim moglo uničiti nedolžnost in izpriditi srce! Odpravite iz svojih hiš dnevniko, spise in knjige, ki sramotijo in izpodkopujejo sveto vero in krščansko krepost, in ki sejejo v mladostna srca razjedajoči strup neverstva in izprijenosti! Naročite pa v svoje hiše dobre spise in časnike, ki branijo in pospešujejo vernost in krščansko življenje v Vaših družinah! Saj gre za najlepše in najdražje, za nedolžnost mladostnih src, za ohranitev zdravja in krepkosti našega ljudstva. Spoštujte pa tudi sami in cenite sveto zakonsko zvezo, ki je močna trdnjava zoper izgrede poželenja, kakor jasno uči sv. apostol Pavel v svojem prvem listu do Korinčanov. (I. Kor. 7, 2.)

In Vi, krščanski mladeniči in krščanske mladenke, nikar ne žrtvujte cveta svojega življenja pregrehi, marveč prizadevajte si z vsemi močmi, da bo ostal najkrasnejši biser Vaše duše neomadeževan! Zato ubogajte svoje starše, bodite ponižni in delavni! Varujte se vseh

slabih tovarišij in izogibajte se priložnosti v greh! Pazite na svoje počutke, hodite v pričujočnosti božji, ljubite molitev in priporočujte se slednji dan, zlasti v vsaki izkušnji, v mogočno varstvo preblazene device Marije, bodite vneti in vestni v izpolnjevanju svojih krščanskih dolžnosti, prejemajte pogosto, če mogoče dan na dan, svete zakramente in gojite z odpustki bogato obdarovane bratovščine in cerkvene družbe, ki Vas navajajo k bogoljubnemu življenju! O kako lep je čist rod v svojem sijaju! Večen je njegov spomin, ker je spoznan pri Bogu in pri ljudeh! (Modr. 4, 1.)

Tretje poglavito zlo našega časa je neurejeno hrepenenje in poželenje po neodvisnosti, čigar najvišja stopnja je boj zoper zakonito oblast in nepokorščina do gosposke, postavljene od Boga. V tem boju se spravljajo ob veljavo vse podlage, na katerih sloni blagostanje človeške družbe. Skoraj ni javne uredbe, katere ne bi napadale močne stranke, da bi jo razdrle. V dokaz naj omenimo le najnovejše dogodke. Ne poveličujejo li očitnih upornikov, ki so brez strahu označevali vstajo in so napeljevali ljudstvo k boju zoper obstoječi državni red, da, celó ustanavljali šole, da bi v njih vzgajali mladino za svoje izdajske in nasilne namene, ne povišujejo li takšnih vstašev kot junakov, jih li ne slavijo kot mučencev svobode mišljenja? In koga ne napolnjuje z grozo in studom najnovejši državni preobrat, ki se je izvršil z nepopisnim nasilstvom in prelivanjem krvi?

Enako brezobzirno zaničujejo in sramotijo cerkveno oblast. Modernisti ali novodobneži, ki so poizkušali prepojiti katoliški nauk o veri in krščanskem življenju z nazori nevernega modroslovja in krive posvetne modrosti, ter ga prenarediti in pokvariti tako, da ga ne bi bilo več spoznati, ti novodobneži hočejo ne le oslabiti terjatve verskega življenja, marveč tudi otresti odvisnost od cerkvene oblasti kot neprijetno omejitev človeške prostosti. Modernizem zares ni domišljena nevarnost, marveč je veliko versko zlo našega

časa, ki povzroča veri in kreposti neizmerno škodo. Dasi se mu je vdalo v naših krajih le malo katoličanov, vendar ni izključen ves strah pred nevarnostjo, ker jo pospešuje način, po katerem se skoraj povsod goji veda in znanost in ker jo samobsebi povzročuje človeški napuh, ki se zanaša le na lastno moč ter se upira vsakemu nadzorstvu, torej tudi vsaki višji oblasti.

Zato so naš sveti oče Pij X. v temeljni okrožnici Pascendi Dominici gregis z dne 8. septembra 1907 z apostolsko odločnostjo nastopili zoper modernizem kot zmoto, ki vsebuje ali zapopada vse krive nauke, ter so v omenjeni okrožnici in pozneje v Motu proprio ali v pismu iz lastnega nagiba z dne 18. novembra 1907 in 1. septembra 1910 priobčili natančna navodila, kako odvrniti in premagati to zmoto. Zares, ni potrebno danes in ne bo nikdar potrebno, da bi Cerkev odstopila od katerih svojih večnih, zveličavnih resnic, ki ne ugajajo svetu, in da bi morala pri miru pustiti učenjake, o katerih se misli, da njihova mnenja ne potrebujejo nobenih popravkov, in da bi Cerkev mogla od njihove duhovitosti pričakovati krepko pomoč in veliko slavo. Tu velja opomin sv. Pavla Timoteju: Zapovem ti pred Bogom, ki vse oživlja, in pred Kristusom Jezusom, ki je pričal pod Poncijem Pilatom dobro pričevanje, da ohraniš zapoved brez madeža in brez graje do prihoda Gospoda našega Jezusa Kristusa! (I. Tim. 6, 13. 14.) Da, mi si hočemo z božjo pomočjo ohraniti vero svojih očetov čisto in nepokvarjeno po prelepem zgledu sv. Hilarija, ki je zaklical: „Melius est mihi in hoc saeculo mori, quam alicuius potentia dominante castam veritatis corrumpere virginitatem. Bolje mi je, da umrjem na tem svetu, kot da bi na ukaz kakršnekoli oblasti oskrnil čisto devištvo resnice.“

Kakšno stopnjo je doseglo v naših dnevih zaničevanje cerkvene oblasti, jasno osvetljuje nezaslišan način, kako se je župan rimskega mesta, Ernest Nathan, nedavno predrznil, sra-

motiti papeštvo. Besede, ki jih je mestni poglavar izustil minulega 20. septembra ob štirideseti obletnici nasilne osvojitve rimskega mesta po naskoku na vrata „Porta Pia“, so morale napolniti vse katoličane z globoko žalostjo in z največjo nevoljo. Ves govor, prazna primera med sedanjim Rimom in Rimom pred 1870, je bil poln zavijanj verskih in zgodovinskih resnic, poln sramotitev papeštva in nezmotljivosti, s katero je vsled volje Kristusove obdarovan najvišji učenik in pastir vesoljne Cerkve. Od Boga poslanim papežem, ki so odnekdaj izredno pospeševali znanost, izobrazbo in omiko, si upa predstojnik rimske občine očitati, „da omejujejo mišljenje na najožjo mero, da hočejo za vsako ceno s svojimi dogmami ali neizpremenljivimi nauki rešiti nadvlado nevednosti“.

Tudi svobodomiselni časniki v Italiji in po drugih deželah so ostro obsodili odsovraštva do Cerkve in od prostozidarske zbesnelosti narekovani govor. Namestnik Kristusov in naslednik sv. Petra so v posebnem pismu do svojega generalnega vikarja kardinala Petra Respighi priobčili ugovor zoper te žalitve. Tudi katoličani v Italiji in po vsem katoliškem svetu so krepko ugovarjali zoper krivico, ki je tudi nje najhuje razžalila. Minulega 6. novembra se je v ljudski dvorani dunajske mestne hiše zbralo več tisoč katoliških mož, da naravnost obsodijo brez primere podlo sramotenje svete apostolske stolice. Tudi mi avstrijski nadškofje in škofje povzdignemo v svojem in v Vašem imenu glas ter slovesno ugovarjamo zoper zgoraj omenjeno nedostojno početje rimskega župana, zoper sramotitve našega svetega očeta in naše svete Cerkve. Obenem izpovemo vnovič svojo srčno željo, da se naj ustvarijo razmere, po katerih bo papežu zagotovljena popolna in resnična svoboda in neodvisnost.

#### Preljubi v Gospodu!

Tako smo razvili pred Vašimi očmi v glavnih potezah sliko žalostnih razmer v sedanjem času, da bi Vas opozorili na nevar-

nosti, ki preté sveti materi Cerкви in predragi domovini, in da bi Vas izpodbudili h krepkemu odporu zoper nje. Primate torej za božje orožje, da se morete braniti ob hudem dnevu in v vseh rečeh popolni obstati! (Efež. 6, 13). Čujte, ostanite v veri, moški se obnašajte in bodite trdni! (I. Kor. 16, 13.)

Da, kažite hrabrost in srčnost, kadar treba spoznati vero ali jo braniti pred pretečimi nevarnostmi! Skrbite pa tudi za temeljit pouk v krščanskih resnicah in zapovedih: poznanje vere je najzanesljivejši pripomoček, da jo cenimo in spoštujemo, je najmočnejše varstvo pred odpadom od vere. Potrudite se, da bo Vaše življenje brezgrajno, izpodbudno! Čujte nad svojimi otroki in vsemi, ki so izročeni v Vašo skrb, navajajte jih z molitvijo, z besedo in z dobrim zgledom k strahu božjemu in k pravi pobožnosti, in odvrčajte od njih kugo greha in zapeljivosti!

Držite se krepko in zvesto nerazrušljive Petrove skale, vidnega namestnika Sinu božjega Jezusa Kristusa na zemlji, rimskega papeža Pija X., ki kot zlatomašnik in škof-jubilar, obkroženi od toliko sovražnikov, z modrostjo in očetovsko milobo, pa tudi z neupogljivo odločnostjo vladajo sveto Cerkev, kraljestvo božje, neomahljivi v uresničevanju svojega

gesla: vse obnoviti v Kristusu, kar so zopet kaj jasno pokazali z najnovejšimi odredbami o večkratnem, da, vsakdanjem svetem obhajilu in o starosti prvoobhajancev. Sprejemajte njihove ukaze in odloke vselej s tistim spoštovanjem in svetim strahom, kakor se spodobi za zvestega in prepričanega katoličana! Razveseljajte njihovo težko izkušano očetovsko srce s požrtvovalno, otroškovdano ljubeznijo!

Enako ostanite zvesti podaniki našemu ljubljenu in vobče češčenemu cesarju-jubilarju, ki bo v tekočem letu v splošno veselje dopolnil 80. leto svojega življenja, čigar 62 let je bilo posvečenih in žrtvovanih občnemu blagostanju. Nobene prazne trditve in obljube naj Vas ne omajejo in ne zmotijo v zvestobi in v vdanosti do prestola in do presvetle cesarske hiše!

Sicer pa, bratje, karkoli je resnično, karkoli sramežljivo, karkoli pravično, karkoli sveto, karkoli ljubeznivo, karkoli je dobrega imena, če je kakšna čednost, če je kakšno hvale vredno obnašanje, to mislite! In mir božji, ki ves um preseza, varuj vaša srca in vaše misli v Kristusu Jezusu! (Filiplj. 4, 8. 7.) Amen.

Dano na Dunaju, na praznik varstva preblažene device Marije, dne 13. novembra 1910.

**Anton Jožef kardinal Gruscha**, knezonadškof dunajski. **Juri kardinal Kopp**, knezoškof vratislavski, **Leon kardinal pl. Skrbensky**, knezonadškof praški. **Janez kardinal pl. Puzyna**, knezoškof krakovski, zastopan po **Anatolu**, škofu irenopolskem, pomožnem škofu krakovskem. **Janez kardinal Katschthaler**, knezonadškof solnograški. **Frančišek Sal.**, knezoškof olomuški. **Andrej**, nadškof lvovski, gr. obr. **Jožef**, nadškof lvovski, lat. obr. **Jožef**, nadškof lvovski, arm. obr. **Frančišek Ksav.**, nadškof tirske, koadjutor dunajski. **Vincencij**, nadškof zaderski. **Frančišek Borgia**, knezoškof goriški. **Janez Krstnik**, škof poreško-puljski. **Mihael**, knezoškof lavantinski. **Filip**, škof spljetsko-makarski, zastopan po **Vincenciju**, nadškofu zaderskem. **Koloman**, škof trikalski, apostolski vojni vikar. **Jožef Gregor**, škof dubrovniški, zastopan po **Vincenciju**, nadškofu zaderskem. **Leopold**, knezoškof sekovski. **Frančišek**, škof kotorski. **Janez Krsnik**, škof šenthipolitski. **Konstantin**, škof premislški, gr. obr. **Anton**, škof na Krku. **Anton Bonaventura**, knezoškof ljubljanski. **Baltazar**, knezoškof krški. **Jožef Sebastijan**, škof premislški, lat. obr. **Leon**, škof tarnovski. **Jordan**, škof lesinski, zastopan po **Vincenciju**, nadškofu zaderskem. **Jožef**, škof kraljevograški. **Celestin**, knezoškof tridentinski. **Gregor**, škof stanislavski, zastopan po **Konstantinu**, škofu premislškem, gr. obr. **Pavel**, škof brnski. **Jožef**, knezoškof briksenski. **Jožef**, škof budjeviški. **Rudolf**, škof linški. **Jožef**, škof litomeriški. **Frančišek Petronio**, kapiteljski vikar tržaško-koperski.

